NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STATION
NEW YORK 17,N.Y.
CHK. NOV 20 1963

VIENYBĖ

77 M. 41 N. | 192 Highland Boulevard Brooklyn 7, New York | 1963 M. LAPKRIČIO (NOVEMBER) 22 d. | Telefonas: APplegate 7-7257 | KAINA 15 C.

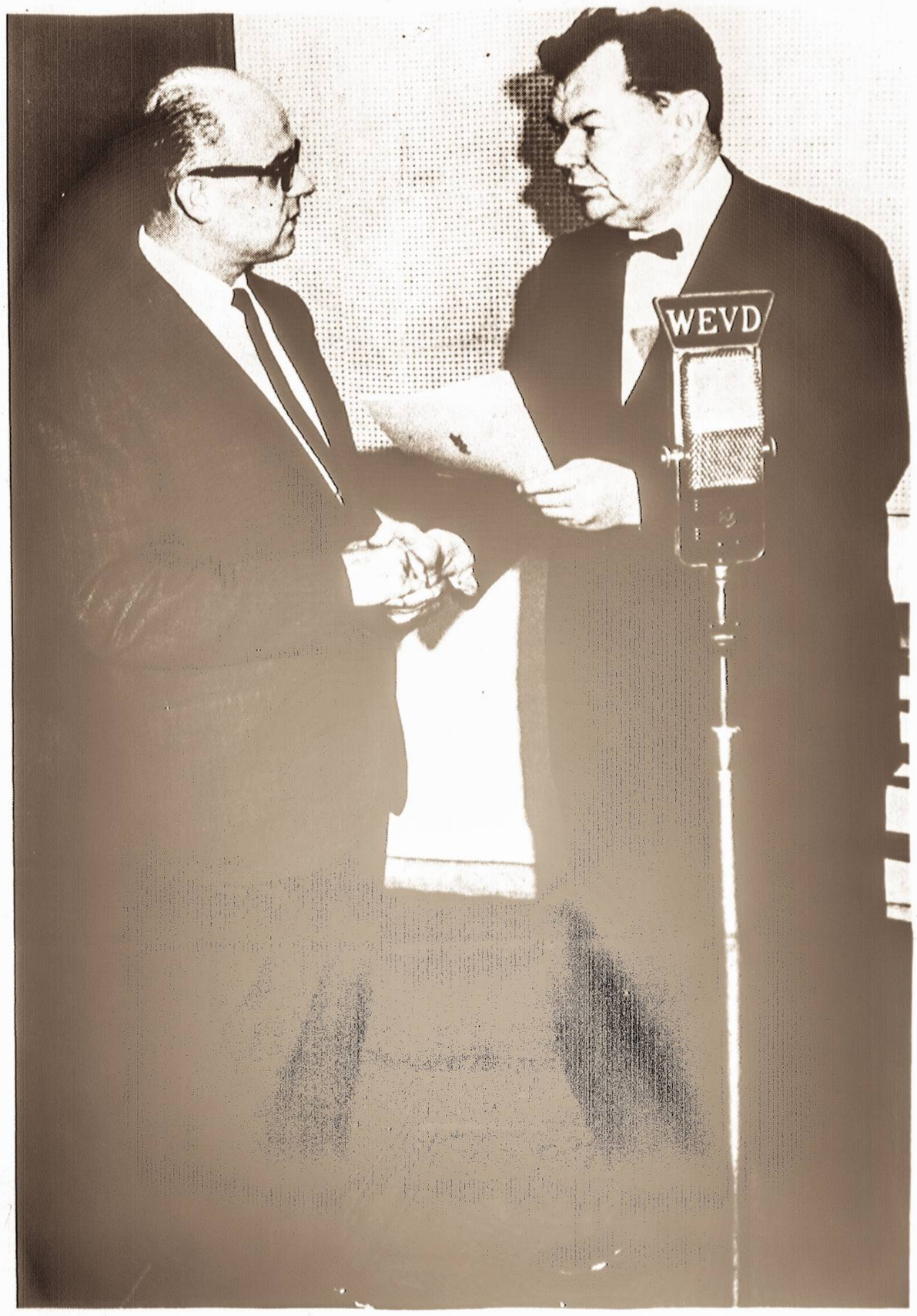

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Algirdas Kačanauskas Jokūbui Stukui įteikia jau atspausdintą Dainų šventės repertuarą.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Tarytum tyčia 30 metų sukaktyje Roosevelto pravestojo diplomatinio Sovietijos pripažinimo Maskva areštavo vieną geriausių rusiškojo komunizmo žinovų, amerikietį mokslininką, Yale u-to profesorių Barghoorn, apkaltinusi šnipinėjimu. Čia vyras, kuris sovietiją tyrė ne iš tolo, bet vis prasismelkdamas į jos vidų pro geležinės uždangos plyšius. Vienu tarpsniu (1942-1947 m.) buvo JAV ambasados patarėjas Maskvoje. Po to, 1956, 1958 ir 1959 metais lankė Sovietiją. Ir šįmet buvo nuvykęs vienam mėnesiui, lankė Kazachstaną, ir paskutinį sykį laisvas buvo matytas Stalino tėvynės Gruzijos sostinėje Tbilise.

✸

Visi ieško priežasčių, nes "šnipijadai" netiki. Jos tik palaipsniui paaiškės. Įtikinamiausia manyti, diktatūra pabugo platesnių santykių su Amerikos akademine šviesuomene. Prof. Barghoorn vėliausiame veikale numatė bolševikų "kultūrinį" Vakarų puolimą, bet tvirtai stovėjo už santykiavimą "kultūriniais mainais", nežiūrint, kad bolševikai tai naudoja labiau šnipinėjimui ir Vakarų galios paknisimui, negu gryniems mokslo-kultūros tikslams. Diktatūra, atrodo, ir tokių mainų pabugo, nes profesorių (mainų šalininką) areštavo išvakarėse JAV-Sovietijos derybų mainų sutarčiai atnaujinti. Sovietijon vykti studijoms pareiškė noro ir mūsų prof. F. Šilbajoris — ir buvo į sąrašą įtrauktas. Amerikiečių visuomenei, prez. Kennedy pradedant, smurkiai protestuojant, Maskva profesorių paleido ir ištrėmė. Šiuo įvykiu rusai sau garbės nepasidarė!

✸

Vilnių lankydama, Vienybės leidėja pastebėjo "poniškosios" Lietuvos atgyvenų: moterims rankų bučiavimą, kuris matyti, kaip dainoje, "nieko neboja, labiau bujoja". Amerikiečių plačiai skaitomas Time žurnalas mados išplitimą pastebi visoje

Tęsiama 4 psl.

Vis arčiau prie Dainų Šventės

Lapkričio 16 d. WEVD radijo stotyje New Yorke įvyko trumpa, bet reikšminga ceremonija, "Lietuvos prisiminimų" radijo pranešėjas Algirdas Kačanauskas tos valandos direktoriui Jokūbui Stukui įteikė žalią nedidelio formato sąsiuvinį. Abudu energingai spūstelėjo rankas, kai foto aparato lempa blykstelėjo ir užfiksavo tą momentą.

Bet tai nebuvo "Lietuvos atsiminimų" radijo valandos privataus pobūdžio įvykis. Algirdas Kačanauskas yra Pasaulinės parodos dainų repertuaro komisijos pirmininkas, o Jokūbas Stukas -- Pasaulinei Parodai Lietuvių komiteto pirmininkas. Gi ta žalia knygutė — tai dainų šventės repertuaras. Jame atspausdintos

Tęsiama 12 psl.

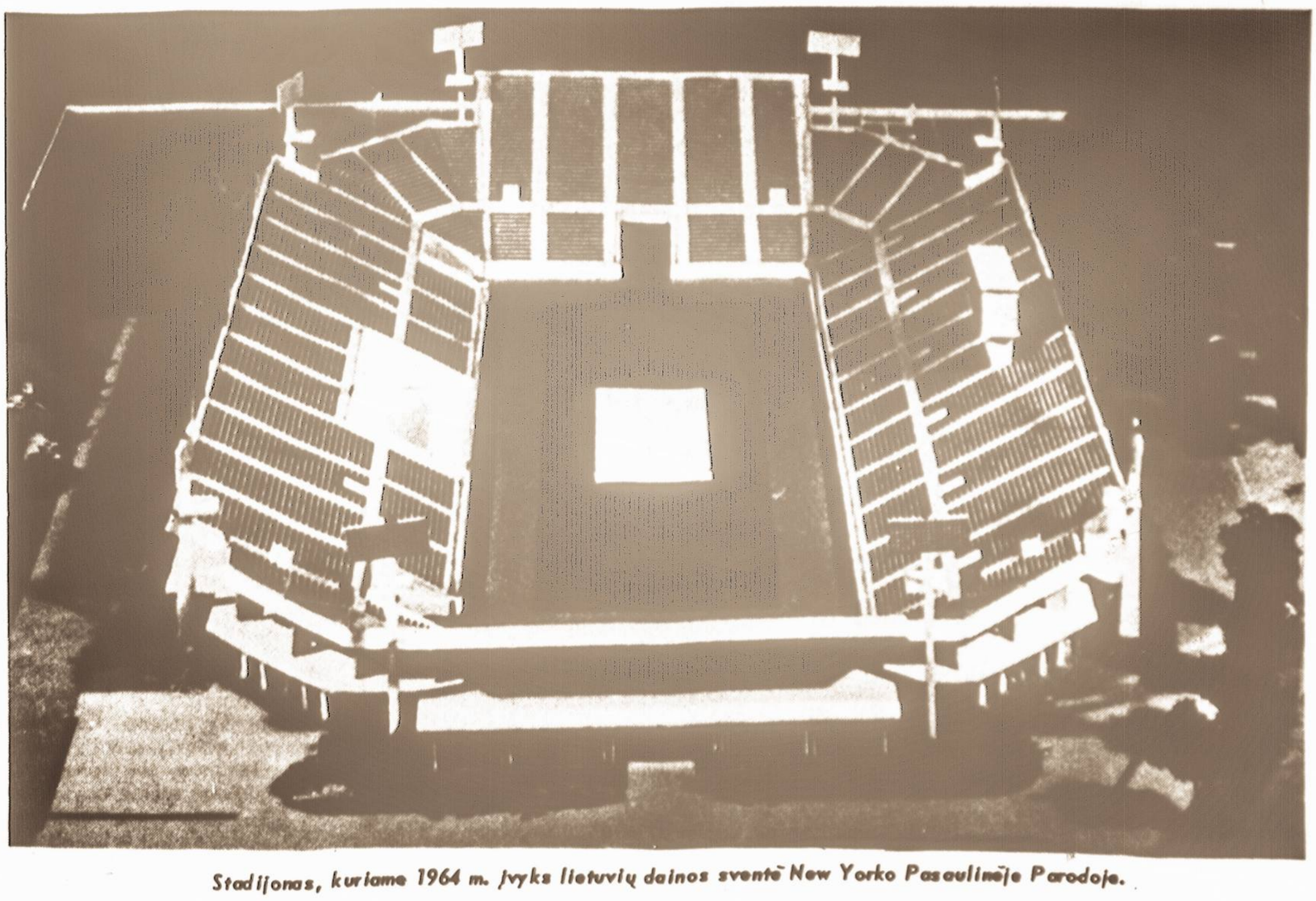

Stadijonas, kuriame 1964 m. įvyks lietuvių dainos šventė New Yorko Pasaulinėje Parodoje.

Lietuviai Kalifornijoj

Los Angeles. Lietuvių metinis parapijos bazaras įvyksta sekmadienį, lapkričio 24 d. parapijos kieme ir salėje.

Pilnai bazaras prasidės tuoj po pamaldų ir tęsis iki 8 val. vakaro.

o

Inž. Juozas Mikuckis iš Riverdale, Ma., buvo atvykęs į Los Angeles atostogų ir aplankyti savo dėdę Vaclovą Mikuckį ir jo šeimą. Čia būdamas aplankė žymesnes miesto vietas ir užmezgė naujas pažintis.

o

20 Metų sukaktis. Gruodžio 1 d. parapijos salėje, tuoj po pamaldų yra VLIKo 20 metų sukakties paminėjimas, kuriuo rūpinasi J. Andrius, padedamas komiteto. Visuomenė kviečiama skaitlingai dalyvauti.

o

Dr. Marija Gimbutienė gruodžio 7 d. par. salėje skaitys paskaitą apie lietuvių praeitį ir atsakinės į paklausimus iš savo kelionės po Sovietų Sąjungą. Paskaitos pradžia lygiai 7 v.v.

o

Algirdas Brazis, buv. Metropolitan operos dainininkas, yra pakviestas dalyvauti parapijos rengiamoj Lietuvių Dienoje, kuri bus 1964 m. birželio 21 d. Los Angeles Breakfast Klubo patalpose.

o

EGLUTES. Šiemet bus dvi Kalėdų eglutės-programa. Gruodžio 22 d. bus skautų kalėdinis parengimas ir gruodžio 29 d. — Šeštadieninės mokyklos bei parapijos mokyklos lituanistinių klasių. Abi programos bus parapijos salėje.

Florence Korsak po sekmingo debiuto "Bye, Bye Birdie" nuo spalio 4 d. įsijungė į Prestar Teatrą, 5213 Vineland Ave., North Hollywood, Calif., kur dalyvauja operetėj "The Boyfriend". Jos pasirodymai būna penktadienio, šeštadienio ir sekmadienio vakarais, 8:30 val. Gruodžio 6 ir 8 d. Florence dainuos raganos rolę "Haensel ir Gretel" operoj, kurią stato Brentwoodo Operos Co.

o

Dingo lietuvis. Los Angeles policija ieško Frank Mackonio, kuris prieš kelias savaites, išėjęs į Griffith Park pavaikščioti, iki šiol dar negrįžo į namus.

o

Los Angeles lietuvių tautiniai namai lapkričio 9 d. buvo iškilmingai atidaryti ir pašventinti. Šventinimo apeigas atliko kun. A. Valiuška. Meninėj programos dalyje dalyvavo sol. Swagert. Dalyvavo per 200 kviestinių svečių. Buvo pasakyta daug kalbų. Šių namų adresas yra 3356 Glendale Blvd., Los Angeles, California, 90039, telef. 666-9314

o

PRADEDAMOS TENISO PIRMENYBĖS. Kalifornijos Lietuvių Teniso Klubas lapkričio 30 d. 9 val. ryto pradeda 1963 metų Kalifornijos Lietuvių teniso meisterio pirmenybes. Žaidynės vyksta aikštėje Griffith Parke, priešais Graikų teatrą. Pirmenybėse dalyvauja visi lietuviai tenisininkai. Dar neužsiregistravusieji prašomi tuoj apie save pranešti Česlovui Gedgaudui, telef. 394-8794 arba Antanui Polikaičiui, telef. 666-2568.

W. Rask-Rasčiauskas

V. Rasčiauskas apie ekskursiją į Lietuvą

Skaitytojai jau nemaža girdėjo apie Vienybės leidėjos V. Tysliavienės organizuojamą ekskursiją į Lietuvą 1964 metais. Ši ekskursija sukėlė didelį susidomėjimą Vienybės skaitytojų tarpe ir nemaža tautiečių jau kreipėsi į laikraščio redakciją, prašydami daugiau informacijų šiuo reikalu ar norėdami rezervuoti sau vietas joje.

Tai turėdami galvoje, mes ryžomės susisiekti su Wide World Travel agentūros Chicagoje (per ją ši ekskursija yra vykdoma) prezidentu Walter Rask-Rasčiausku ir pateikėme jam eilę klausimų.

— Gal galite smulkiai nupasakoti šios ekskursijos svarbesniuosius punktus?, — pasiteiravome.

— Kodėl ne, — atsakė simpatiškasis agentūros prezidentas. Aną dieną kaip tik gavome iš Maskvos "Inturisto" kelionių biuro vyriausios įstaigos raštą, kuriame yra patvirtinamas Vienybės ekskursijos maršrutas. Pagal šį maršrutą ekskursantai pajudės iš New Yorko Idlewild areodromo 1964 m. balandžio 6 d. 8:30 val. vakare į Briuselį. Iš ten bus vykstama į Maskvą, o iš Maskvos į Vilnių. Vilniuje šį kartą ekskursantai galės išbūti net 8 dienas. Tuomet vėl bus grįžtama į Maskvą; tada kelioms dienoms pasuksime į Paryžių ir balandžio 21 d. pakilsime atgal į New Yorką.

Tiesa, norintieji Europoje galės pasilikti iki balandžio 27 d. ir čia turės progą aplankyti ir daugiau valstybių.

— Įdomu, kiek visa tai kainuos?

-- Kaina yra nepaprastai žema: kelionės lėktuvu ir žeme, apžiūrėjimo iškilos, viešbučiai, maistas (išskyrus maistą Paryžiuje) tik 969.40 dol. asmeniui. Į šią sumą įeina ir vizos gavimo mokesčiai.

Nustebsite, kodėl taip pigu. Kaip žinote, tuo metu dar bus taip vadinamas "nesezoninis laikas," todėl galios žymus papiginimas. Šiaip kitu laiku — pavasario ir vasaros mėnesiais už tokią pat kelionę reikėtų mokėti 377.70 dol. brangiau.

— Ar Jūs taip pat sutvarkote ir vizos reikalus?

— Taip. Mano įstaiga turi visas Inturisto teises ir įgaliojimus (tokių įstaigų Amerikoje yra tik 50, o Chicagoje -- tik kelios). Ekskursantai čia jokios bėdos neturės ir jiems tereiks išsiimti tik užsienio pasą, kuris gaunamas pasų raštinėje Washingtone ar pas County Clerk'ą.

— Anksčiau buvo paskleidę gandai, jog naujieji ateiviai, vykdami į Lietuvą turi atsisakyti "sovietinės "pilietybės, net ir tie, kurie jos nebeturėjo?

-- Šis teigimas nėra teisingas ir aš su panašiu dalyku nebuvau susidūręs, nors per mano įstaigą daug žmonių į Lietuvą važiavo. Be to, čia skamba lyg ir nesąmonė: juk važiuojantieji (bent jų dauguma) yra Amerikos piliečiai ir jie, priimdami Amerikos pilietybę, jau atsisakė anksčiau turėtųjų pilietybių.

Bendrai paėmus, tie kurie per mano įstaigą važiavo į Lietuvą, iki šiol neturėjo jokių sunkumą dokumentų gavime ar kelionėje.

-- Tiesa, daug žmonių teiraujasi, kodėl galima tik nuvažiuoti į Vilnių, o ne ir į kitus miestus?

-- Tuo tarpu tik Vilnius tėra atidarytas turistams iš užsienio. Dažniausia turistai čia pasimato su giminėmis, kurie gavę žinią apie atvykimą, atvažiuoja iš įvairių Lietuvos vietovių.

Rūpintis dėl galimybės nuvažiuoti į kitas vietas Lietuvoje reikia jau asmeniškai — geriausiai nuvykus į Vilnių. Daugeliui lietuvių turistų (jų tarpe ir man) buvo leista nuvykti į gimtines ir kitas vietoves. Manau, jog kiekvienam šios ekskursijos dalyviui toks prašymas bus patenkintas.

— Ką daugiau galite pasakyti apie šią ekskursiją? — dar paklausėme.

Čia noriu atkreipti ypatingą dėmesį tiems, kurie nori ekskursijoje dalyvauti, jog jie tuoj pat registruotųsi (pridėdami 100 dol. registracijos mokesčio) mano įstaigos (9727 So. Western Ave., Chicagoje) ar V. Tysliavienės adresu. Tokiems bus tuoj pat išsiųsti pakvitavimai bei smulkios informacijos.

Noriu pabrėžti, jog ekskursijoje yra ribotas vietų skaičius, todėl vėliau užsiregistravusiems, gali tekti laukti tolimesnės progos pamatyti Lietuvą.

Po pokalbio V. Rask-Rasčiauskas aprodė naujas savo įstaigos patalpas, esančias neseniai nupirktame nuosavame name. Jis taip pat supažindino ir su raštinės vedėju Wes Langfordu, kuris taip pat 2 kartus jau yra viešėjęs Vilniuje. Wes Langford pažymėjo, jog lankymasis Vilniuje jam paliko gilų įspūdį, nežiūrint to, kad jis niekada prieš tai Lietuvoje nėra buvęs.

(eš.)

V. Tysliavienes organizuojama

Pavasario
EKSKURSIJA Į LIETUVĄ

PER W. RASK - RASČIAUSKO VADOVAUJAMĄ

Wide World Travel Agency

9727 S. WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILL. Tel. BE 3-1104, GA 2-0640

iš New Yorko išskrenda
1964 m. balandžio 6 d.

KELIONĖS MARŠRUTAS BUS PASKELBTAS ARTIMIAUSIU LAIKU. BUS LANKOMASI BRIUSELYJE, MASKVOJE, 7 DIENOS VILNIUJE, PARYŽIUJE IR KT.

Norintieji lankytis Varšuvoje, Romoje ar Londone prašomi pranešti.

Kaina vienam asmeniui - $969.40

(Vykstant tarp gegužės 1 ir rugsėjo 30, kelionė apie 400 dol. brangiau)

PADENGIA KELIONĘ LĖKTUVU Į ABI PUSES, VIESBUČIUS, MAISTĄ (išskyrus Paryžiūje), SUSISIEKIMĄ SOSTINĖSE, VIZAS.

Susidarius grupei iš 15 ar daugiau asmenų, už kelionę bus nuolaida.

REZERVUOJANT VIETĄ ĮMOKAMA 100.00 RANKPINIGIŲ.
Čekiai išrašomi Wide World Travel Agency ir siunčiami į

VIENYBĘ, 192 Highland Blvd. Brooklyn 7, N. Y.

Prašome kreiptis į Vienybę ir kitais ekskursijos klausimais.

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.
37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket
(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEwton 9-6620

Chicagos burmistras lanko lietuvių paviljoną

Vyt. Zalatoriaus foto - reportazas

KOKIA ČIA KALBA? - *Šįmetinėje Tautinių mažumų parodoje lapkričio 16 ir 17 dd. Chicagoje, Illinojaus universiteto patalpose, lankytojus sutiko trispalvė ir klaidingas užrašas virš jos: "Sveiki atvtke". Turėjo būti "Sveiki, atvykę".*

GROŽISI GINTARU. - *Chicagos burmistras R. Daley buvo vienas pirmųjų parodos lankytojų šeštadienio rytą. Čia jis sustojęs žiūri į gintaro karolius, žiedus, sages ir auskarus. Parodos budėtoja su tautiniais rūbais yra B. Kizlauskienė, o su skautiška uniforma G. Grybaitė.*

APŽIŪRI KNYGAS. - *Parodoje dalyvavo 27 tautybės. Kiekviena turėjo po tris paviljonus: vieną parodinį, kitą tautinių dalykų pardavimui ir trečią kavinei. Burmistras Daley (dešinėje) susidomėjęs žiūri į krūvą angliškų knygų, kurių autoriai lietuviai. Šio skyriaus budėtojos buvo Birutės vardo draugovės Aušros tunto skautės (iš kairės) N. Bernatavičiūtė, K. Krumplytė ir V. Bobinaitė. Knygą atsivertęs skaito vienas lankytojas.*

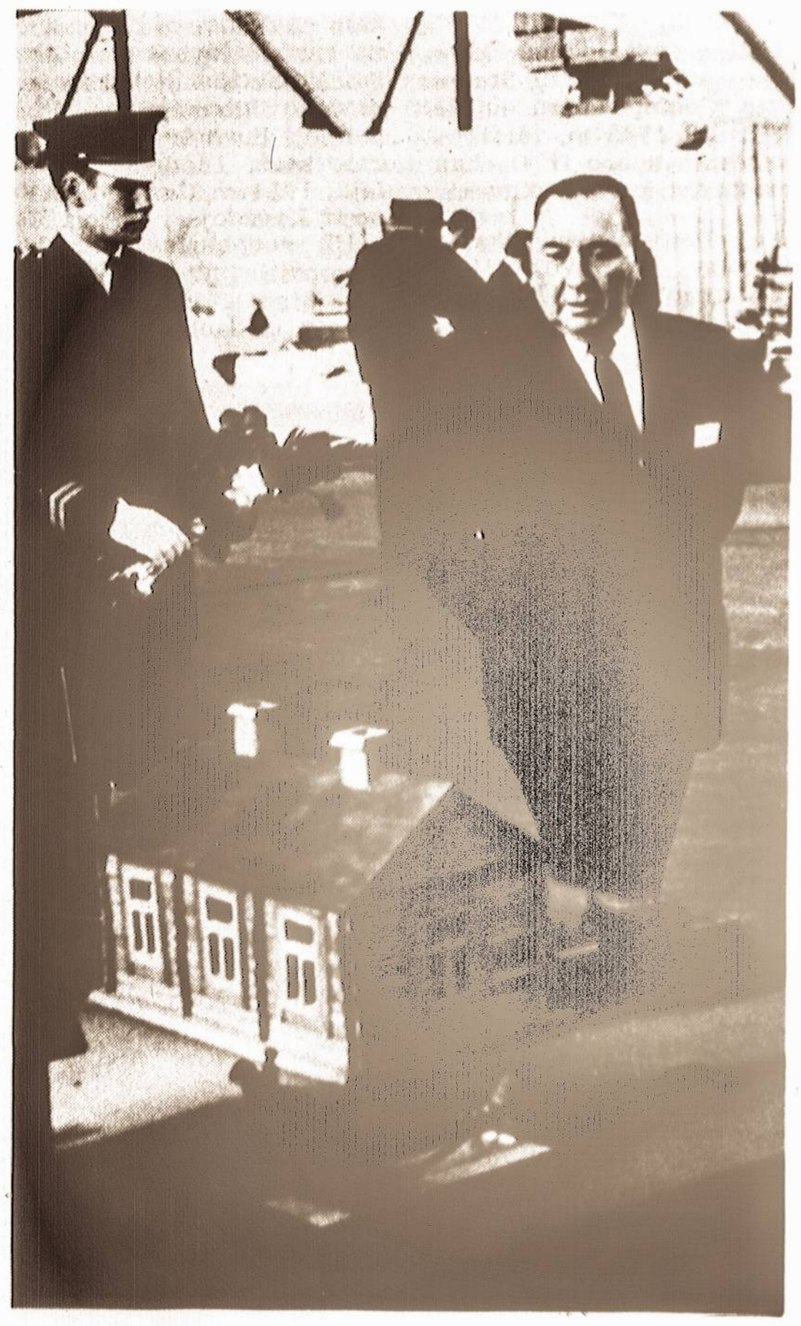

LIETUVIŠKA PIRKIA CHICAGOJE - *Burmistras Daley žiūri į lietuviško namo modelį parodiniame parodos skyriuje. D. Kontrimas, 74 metų amžiaus drožinėtojas iš Cicero, buvo paskolinęs parodai visą lietuvišką ūkį su daržine, jauja, kute, kloj̃imu, vėjo malūnu ir linų minykla. Senukas sako, jis išpiaustęs savo modelį per dvejus metus ir aštuonias dienas.*

LIETUVIŠKAI PAVAIŠINA. - *Burmistras Daley gavo paragauti lietuviško pyragaičio ir tiesia ranką padėkai. Skaučių vadovė, kuri prižiūrėjo ir tvarkė šį parodos skyrių, yra J. Bobinienė (viduryje). Burmistras, atsikandęs pyragaičio, likutį atidavė savo palydovui, kuris jau buvo apsikrovęs ir kitomis dovanomis.*

Daugiau apie Chicagą 10 psl.

VIENYBĖ The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukstys in 1886, is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava, Editor: Salomeja Narkeliūnaitė; Senior Editor: Vytautas Širvydas. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: $7.00. for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing by the Editor.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Atkelta iš 1 psl.

Europoje: demokratinėje ir komunistinėje. Bučiuoja moteriai ranką italų kompartijos galva Togliatti, bučiuoja ir senukas Adenaueris. Rašo: Moterims rankų bučiavimas pasiekė tokio demokratiško išplitimo, kad bučiuojama visur, bet kada, bet kur — net jei moteris raita ar bažnyčioje. Komunistai smarkiai kovojo prieš šią "kapitalizmo atgyvenąą", bet visur pralaimėjo — matyti, ir mūsų Lietuvoje.

*

Lenkijoj, sakoma, moteriai įteikęs pakvietimą į teismą stoti dėl prasilenkimų su automobilio vairavimo taisyklėmis, policininkas mandagiai pabučiuoja rankutę! Vengrijoj komunistai vyrai nei girdėti nenori atsisakyti malonumo prisilytėti lūpomis prie dailiųjų pirštelių. Diktatūra Maskvoje 1924 m. paskelbė rankų bučiavimą "nehigieniškuą". Bet aną dieną televizijoj bolševikas pranešėjas pakštelėjo prancūzei artistei į ranką, ją žiūrovams pristatydamas — ir nebuvo Izvestijų išbartas. Mada, rodos, iš nehigieniškos jau pasidarė "kulturna"? Time sako: Kiekviena tauta Europoje turi savo techniką, bet europiečiai nuo ispanų Barcelonos iki lenkų Baltstogės moterims bučiuoja rankutes negirdėtu jų istorijoj įkarščiu ir atsidavimu.

*

Išeiviais tapęs būrelis mūsų miškininkų (sakoma, jų pasaulyje apie 70) jau 12 metų pasiaukodami leidžia žurnalą Girios Aidas, o kolegai A. Rukuižai pagerbti išleido jo "Lietuvos miškai ir jų likimas" (58 psl., kaina $1.). Autorius iškelia nemaža įdomių Lietuvos miškų istorijos faktų, tik, atrodo, per skubotai rašė, nes nepakankamu akademiniu rūpestingumu spaudai paruošta. Pavyzdžiui, priešistorinis Pabaltijo klimatas jau daug tiksliau nustatytas (prof. Gimbutienės anglų kalba veikale), negu Rukuižos. Taip pat, nesinori su autoriu sutikti, būk pirmieji Lietuvos gyventojai su savimi atsivežė javų. Archeologija, rodos, nustatė, kad šie pirmieji gyventojai buvo klajokliai medžiotojai ir žvejai, ne žemdirbiai (kurie atvyko tik apie 2000 metų prieš Kr.). Gaila, kad neparinkta geriau anglų kalbą mokančio šia kalba santraukėlei parūpinti. Pavyzdžiui "decidous" jis vadina gremėzdiškai "leaves bearing trees", vietoje "maturing" rašo "premature."

Spaudoje

* Faktai rodo, kad rusai šaltąjį karą jau yra pralaimėję. Per 46 metus komunizmas juk dar nei vienai tautai pasaulyje nėra suteikęs sotaus gyvenimo, gero apsirengimo, patogių butų. Sovietija ne tik perkasi duonos iš Vakarų, bet, atrodo, jau pradeda atsilikti pažanga erdvėje, raketomis ir apsiginklavimu. Nei viena komunistų valdžia nedrįsta, po senovei, savo piliečiais pasitikėti ir juos tebevaldo policijos teroru, neįsileisdamos vakariečių "Berlyno sienomis." Kas svarbiausia - nenumatoma, kad kada nors ateityje komunizmas tiek pasitaisys, kad pavaldiniams suteiks duonos, laisvės ir gyvenimo patogumų, ar įsigys pasaulyje pagarbos. Sovietijoj tik du nuošimčiai dirbamos žemės yra mažais sklypeliais pavesta žemdirbiams tvarkyti, bet čia pagaminama 40 nuošimtis viso krašto pieno, mėsos, daržovių ir bulvių! Kolchozai ir sovchozai valdo 98 nuoš. dirbamos žemės, bet tepagamina 60 nuoš. maisto.

US NEWS AND WORLD REPORTS ŽURNALE

Girnakalis :

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Kalbos kultūra

Visgi gera gyventi laisvame krašte. Savo senąją tėvynę čia galima mylėti, galima ją ir užmiršti. O ir mylėti galima širdimis, galima mylėti pilvais, kišenėmis ir t. t. Kaip kam patinka ar kaip kam naudinga.

Išeivijoje turime Gimtąją kalbą, tur būt, patį vargingiausią lietuvių leidinį. Jei tas leidinys reikia laikyti lietuvių meilės savo kalbai simboliu, tai turime įrodymą didžiausio lietuvių kalbos paniekinimo. Leidinio tiražas skurdus, išvaizda dar skurdesnė. Išeivijoje (irgi skursta!) labai didelio masto lietuvių kalbininkų jėgos. Yra pagrindo spėti, kad mūsų kalbininkai išleistų labai puikią Gimtąją kalbą. Jei tik jos kam prireiktų. Tuo tarpu Gimtojoj kalboj, jei ir paskelbiami kokie kalbiniai nurodymai ar taisymai, tai nėra jokių žymių, kad mūsų rašto žmonės ir redaktoriai jais naudotųsi.

Taip jau visi apsiprato, kad kalbos darkymo nelaiko ir žmogaus trūkumu. Ir dar blogiau -- trūkumu nelaikomas ir visiškas nenoras savo kalbos reikalus gerinti.

Reikia pavyzdžių? Tai pasiimsime pvz. ALTos centrinio komiteto nario suredaguotą Sandarą, š. m. 46 numerį, ir dirstelėsime į paskutinį puslapį (galima būtų lygiai taip derlingai dirstelėti ir į kurį kitą numerį ar į kurį kitą puslapį):

Prie generalinio konsulo gimtadienio — "prie tos celebracijos prisidės ir Bridgeportiečiai"...

"P-lė Joan Kuzas ... celebruos savo 17-tą gimtadienį"...

"Lietuviška Melodija Televizijos Programe"...

"P-nia Della Daračiūnas ... iš priežasties ligos buvo priversta išgulėti lovoje..."

Ir taip toliau. Laikraštis panašus į didelį sandėlį — tokių "kalbos perlų" gausu.

Vasario 16-toji. Didžiulė patalpa prisipildžiusi: žmonių, klegesio, patriotizmo, tabako dūmų ir t. t. Programos vadovas garsiai įspėja:

-- Ei, jūs ten, nerūkykite į užpakalį!

Toki vienos čikagietės įspūdžiai (gal tos pačios, kur Naujienose rašė įspūdžius iš lankymosi Lietuvoje!). Programos vadovas savo pareigoms tinka, nors jo kalba — matote patys.

— Šlėgos jiems reikia! — kartą tarė vienas ekscelencija apie kritikus, kurie prikišo jam kalbos darkymą.

Kas kita būtų pakliuvus į bolševikų nagus. Ten net pats "draugas N. Chruščiovas laikraščių redaktorių pasitarime prieš keletą metų pažymėjo, kad reikia ryžtingai ulti iš laikraščių puslapių įsišaknijusius šablonus ir štampus" (nors, tarp mūsų kalbant, tie šablonai vis tiek kaip piktžolės kukurūzuose — kiek beravėsi, vis jų gausu).

— Pas mus negali išeiti iš spaudos nė viena kalbos ir stiliaus požiūriu neapdorota knyga, — taip giriasi ketvirtasis numeris Kalbos kultūros (bet anąkart skaitau B. Bedno apysakos "Merginos" vertimą ir randu, kad ant salo stovėjo ne butelis, bet butelys!)

Tęsiama 5 psl.

ERDMONUI SIMONAIČIUI - 75 M. AMŽIAUS

(Ę) Spalio 30 d. žymiajam Klaipėdos krašto veikėjui — visuomenininkui Erdmonui Simonaičiui sulaukė 75 m. amžiaus. Šiuo metu sukaktuvininkas yra Mažosios Lietuvos Tarybos pirmininku, būdamas tvirtos sveikatos, gyvai rūpinasi ypač Vokietijoje gyvenančiais Maž. Lietuvos gyventojais ir palaiko ryšius su kitur gyvenančiais ir jų organizacijomis.

Simonaitis žymiai nusipelnęs Klaipėdos kraštui bei kovoms dėl jo ir tuo požiūriu jis laikytinas vienu didžiųjų kovotojų.

Gimęs 1888 m. spalio 30 d. Spečiuose, Tilžės apskr. Simonaitis yra lankęs Šilutės ir Tilžės gimnazijas. Tilžėje jis buvo Lietuvių Klubo steigėju (1912 m.), jis aktyviai dirbo ir kitose Maž. Lietuvos organizacijose: 1915 -- 1918 m. dalyvavo kare, o 1918 m. Vilniuje susipažino su Lietuvos Tarybos nariais ir kitais veikėjais.

Karui pasibaigus, Simonaitis vėl Tilžėje ir 1918 m. lapkričio mėn. su kitais veikėjais ten įsteigia M. Lietuvos Tautos Tarybą.

1919 m. sukaktuvininkas Tauragėje savanoriu buvo įstojęs į Lietuvos kariuomenę. Klaipėdos kr. atskyrus nuo Vokietijos Simonaitis persikėlė iš Tilžės į Klaipėdą ir čia prasideda jo reikšmingoji, kraštui svarbioji visuomeninė veikla. Kai sąjungininkai Klaipėdos kraštą paėmė globon, Simonaitis vedė derybas su prancūzų administracija ir 1920 — 1922 m. buvo direktorijos nariu. 1922 m. pabaigoje drauge su J. Budriu ir kt. veikėjais ruošė sukilimą prieš Klaipėdos kr. direktoriją, kuri norėjo įkurti prolenkišką Freistatą. 1923 m. po įvykusio sėkmingo sukilimo Simonaitis — sukilėlių direktorijos pirmininkas ir gubernatoriaus pavaduotojas. 1924 — 1926 m. jis buvo Šilutės apskr. viršininku, o 1926 m. Klaipėdos kr. Statutui įsigaliojus buvo pirmuoju. demokratiniu būdu išrinktos Krašto direktorijos pirmininku. 1930 -- 1937 m. Simonaitis buvo Klaipėdos kr. apskr. viršininku, po to apie metus Klaipėdos miesto vyr. burmistru, vėliau vokietininkų direktorijos buvo atleistas į pensiją.

Gyvendamas Klaipėdoje sukaktuvininkas aktyviai veikė įvairiose lietuvių organizacijose (Šaulių s-je ir kt.) 1939 m. nacių Vokietijai užgrobus Klaipėdą, Simonaitis persikėlė į Kauną.

1941 m. prasidėjus vokiečių — sovietų karui Simonaitis Gestapo buvo suimtas ir iki 1945 m. išlaikytas Mauthauseno ir Dachau koncentracijos stovyklose.

Kai 1946 m. jau pokario sąlygose Vak. Vokietijoje buvo atnaujinta Tilžėje sudaryta M. Lietuvos Taryba, Simonaitis Fuldoje buvo išrinktas jos prezidiumo pirmininku ir šias pareigas jis tebeina šiandien.

Šalia darbo M. Lietuvos Taryboje, Simonaitis rado laiko bei turėjo pakankamai energijos įsijungti ir į Vokietijos lietuvių bendruomenės gyvenimą. 1948 -- 62 m. Simonaitis buvo Vokietijos LB Tarybos nariu, dirbo ir PLB Vokietijos Kr. Valdyboje kaip narys ir reikalų vedėjas, o 1957 -- 58 m. buvo Valdybos pirmininku. Vokietijos lietuvius atstovavo pirmajame PLB Seime. Buvo ir VLIKo nariu. Maž. Lietuvos reikalais 1954 m. lankėsi JAV-se ir Kanadoje.

Už nuopelnus lietuvybei Simonaitis yra apdovanotas Gedimino ir Vytauto D. ordenais ir Šaulių Žvaigžde.

Erdmonas Simonaitis prie savo darbo stalo Vokietijoje.

Argentinos - Buenos Aires lietuvių meno ansamblis, kuris lapkričio 30 d. dalyvaus Balso red. Kastanto Norkaus 70 m. amžiaus sukakties minėjime. Viduryje - ansamblio dainų mokytoja O. Ožinskienė.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Iš kaires ir iš dešinės

Taigi, Lietuvoje išėjo jau ketvirtas numeris brošiūros Kalbos kultūra. Leidžia LTSR Mokslų Akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros institutas. Tiražas 10,000. Užsiima ne studijomis, bet kasdieninės kalbos reikalais ir taisymais. 64 puslapiuose randam 21 autoriaus 25 straipsnelius. Išeivijoje Kalbos kultūra praverstų kiekvienam lietuviui. Ypač ji tiktų kultūrinių ryšių su tėvyne priešams.

Vargai su istorija

Man atrodo, kad J. Kardelis Lietuvos istorijos moksle nėra labai stiprus. Jam būtų pravartu nuodugnesnis susipažinimas kad ir su A. Šapokos ar V. Sruogienės veikalais. Taip pat ir Brooklyno Laisvės redaktoriai Lietuvos istorijos moksle nėra labai stiprūs. Pagal skonį jiems praverstų nuodugnesnis susipažinimas su tokiais veikalais, kaip "Lietuvos TSR istorija I tomas, nuo seniausių laikų iki 1861 metų". Šiaip tai ausys rausta skaitant jų samprotavimus apie Mindaugą ir Vytautą Didįjį.

Nemaloniai nuteikia ir kažkokio Laisvės istoriko pasakojimai, kaip W. von Braun jau Hitlerio laikais bandė atomines raketas. Nežino, o rašo! Ypač nemalonu, kai čia pat Laisvė spausdina ir ilgą, rimtą, labai įdomų J. Jurginio laišką iš Vilniaus. Būtų malonu Laisvėje ir daugiau panašių laiškų užtikti.

Tik savo laišką J. Jurginis užbaigia keistai. Jis užsimena apie vyrus, neva už Lietuvą kovojusius miškuose. Sako, "ant jų sąžinės guli daugelio tūkstančių žmonių gyvybių. Kada noras minčių tėvas, o kerštas jausmų motina, vietos objektyviai minčių logikai nebelieka".

Labai patiko išsireiškimas "objektyvi minčių logika": aiškus ir neaiškus, gudrybės ir nesąmonė. Reikia manyti, kad ir pats Jurginis nevisai suprato, kas ta "objektyvi minčių logika"!

Ir tokiu neaiškiu ir neaiškios vertės išsireiškimu norėtume pradėti aiškintis dar neaiškesnį reikalą — JAV profesoriaus areštą ir paleidimą. Iš kur ta istorija? Kas čia ko ieškojo, ko nerado ir ką rado? Kas čia bijosi šviesos ir įvykį dangsto bendriausio turinio pareiškimų miglomis? Kam čia pritrūko "objektyvios minčių logikos"?

Kas dar vis yra suinteresuotas žmonijoje mažinti tautų tarpe pasitikėjimą? Visoki tautiniai ir tarptautiniai taikos sambūriai, jei tik jie nuoširdžiai siekia žmonių tarpe šalinti pasaulio taikos nuotaikų drumstimą, čia duos savo atsakymą. Jei kas tylės — bus irgi savotiškas atsakymas.

Metmenys

Jau seniai išėjo šeštoji Metmenų knyga. Ties Metmenimis reikia sustoti, nes tai yra mūsų jaunesniosios kartos intelektualų veiklos vaisius. "Metmenys" lyg norėtų lietuvių problemose tarti naują žodį, lyg ir norėtų nenutraukti kontakto su persenusiais. Už tai čia turime naujų pareiškimų ir senų tūpčiojimų kratinį. Bet vis tiek Metmenys lietuvių spaudoje yra labai vertingas reiškinys.

Šeštuosiuose Metmenyse patraukia akį visuomeninių problemų nagrinėtojai: Vincas Trumpa, Karolis Drunga ir A. R.

Vincas Trumpa rašo tema: "Tremtinys, pabėgėlis ir kraštas. Istorinė perspektyva". Jo tezės:

1. "Drožk tiesą ir nekreipk dėmesio į nieką kitą" (cit. iš 1839 m. Jono Goštauto knygos).

2. Maždaug ligi Didžiosios prancūzų revoliucijos tremtis žmogui reiškė moralinę mirtį. Idėjų maištininkai verčiau rinkdavosi fizinę mirtį, negu tremtį (pvz., Sokratas).

3. Su Didžiąja prancūzų revoliucija atsirado politinė emigracija. Lietuvos-Lenkijos gyvenime tai reiškė užsieny atsiradusių laisvės kovotojų veikimą. Su šia V. Trumpos teze galima ir nesutikti: pirmieji politiniai emigrantai Lietuvos gyvenime buvo Mindaugo laikais — iš Mindaugo nagų ištrūkę ir galvas išgelbėję sritiniai kunigaikščiai.

4. Mūsų nuo bolševikų pabėgusioji emigracija savo uždaviniuose nesusivaiko ir darosi lyg tragiška, lyg komiška.

Vinco Trumpos straipsnį galima padalinti į dvi dalis. Pirmosios trys tezės jame atsirado be ryšio su ketvirtąja. Istorinės perspektyvos nesuradus, užtektų vieno sakinio — ketvirtosios tezės. Visa kita — nebūtinas balastas.

Nuvargo Vincas Trumpa, nepajėgia iš akmens išskelti kibirkšties...

A. R. rašo tema "Mūsų santykiai su Lietuva" ir tuoj pat primena, kad reikia "klausimą svarstyti rimtai". Rimtai ir pradeda: "Rimtos diskusijos tokiais klausimais pas mus beveik neįmanomos, nes jose dažniausiai vadovaujamasi ne tiek protu, kiek jausmais. Todėl jeigu kas drįsta kvestijonuoti viešosios opinijos pagrįstumą ar net pareikšti skirtingą nuomonę, rizikuoja užsitraukti pasmerkimą jei ne dėl skirtingos nuomonės reiškimo ir intencijų gerumo, tai dėl 'neatsakomingo' kenkimo visuomenei ar kam kitam. Jeigu kas paliečia politinį ar su politika susijusį klausimą, pasisakydamas kiek kitaip nei oficialiai kalbama, toks žmogus rizikuoja būti apšauktas jei ne komunistu, tai bent jų bendrininku ar nesąmoningu vandens pilstytoju ant jų malūno rato". Atrodo, dėl to ir šio straipsnio autorius neduoda savo pavardės. Ir tai suprantama, nes nėra malonus patriotizmu užsimaskavęs moralinis banditizmas.

Šiaip A.R. paslidinėjo, išsigando parpulsiąs ir ... nutūpčiojo senių numintais takais.

Kas kita Karoliui Drungai, skirtingos nuomonės neturinčiam. Jis gali rašyti ir pasirašyti drąsiai. Jo straipsny 8 kartus minimas Metmenų vardas ir 12 kartų Vienybės vardas.

Kad su A. R. ar Karoliu Drunga ir jiems panašiais būtų galima rimtai kalbėtis, norisi paprašyti vienos sąlygos: apsispręsti dėl terminų. Kultūrinis bendradarbiavimas, kultūriniai ryšiai, bendravimas, santykiavimas, kolaboravimas -- tai vis plačios ir visai skirtingos sąvokos. Painiojamasi sąmoningai ar pripuolamai? Laikas būtų šį papūgišką vėpčiojimą palikti reakcininkams.

Darbštus profesorius

Slavic Review skelbia prof. V. S. Vardžio akademinio stiliaus straipsnį apie partizanus Lietuvoje (1942-1952 m.), o Journal of Central European Affairs spausdina jo Recent Soviet Policy Toward Lithuanian Nationalism, kur apžvelgia rusų bolševikų santykiavimą su lietuviškąja tautine mintimi ("nacionalizmu"). Abu straipsniai būtų verti ypač mūsų jaunimui perskaityti.

O

Švedijos sostinėje išėjo latvio M. Gopperso suredaguotas 93 puslapių "The Fallacy of Collective Farming," kuris tikrovėje yra istorinė apžvalga ilgaamžės latvių žemdirbių kovos už savos žemės nuosavybę. Gaila, kad neturime panašaus veikalo apie mūsų valstiečių žemdirbių kovas anglų kalba.

O

Pilsudskio vardo lenkų amerikiečių institutas baigė leisti prof. W. Jędrzejewicz'iaus trijų tomą veikalą "Poland in the British Parliament, "1935-1945" (3-čio tomo 732 psl., $15.00). Autorius surinko visus Anglijos parliamente pasisakymus Lenkijos atžvilgiu, ir aprūpino istoriniais faktais ir paryškinimais. Pasirodo, jau 1944 m. Churchillas ragina lenkus priimti siena Curzono liniją rytuose (reiškia, atsisakyti gūdų sričių ir Vilniaus krašto), ko lenkai nenorėjo daryti, ir po metų Mikolajczykas pasitraukė iš lenkų valdžios. Churchillas taip pat spyrė lenkus sudaryti "draugingą" Maskvai valdžią. Ir po metų, kai Jaltoje Stalinas savo valią Churchillui ir Rooseveltui užkorė, Anglijos parliamentas 396 balsais prieš 25 Churchillo linijai pritarė.

O

II Pas. karui pasibaigus, du milijonai "lenkų" iš Sovietijos pasisavintų Vilniaus ir Lvivo krašty repatrijavo Lenkijon -- į iš vokiečių atimtas Oderio-Neisso sritis. Po to, rusai 1955-1959 metais iš Sibiro ir Kazachstano dar leido 250,000 "lenkų" repatrijuoti. Jų 80-tas nuošimtis pasirinko, taip pat apsigyventi tose vadinamos atgautose srityse. Be abejo "vilniečių lenkų" tarpe buvo ir lietuvių, bet apie juos mūsų spaudoje veik nieko. Repatriacijos eigą ir apsigyvenimą naujose srityse aprašo K. Zygulskis Poznanėje išėjusioje knygoje "Repatrianci na Zemiach Zachodnich" (221 psl., 35 zlotai).

O

Amerikiečių lenkų Kosčiuškos fondas paskyrė viso $2,250 dovanų už geriausius raštus tema "Lenkijos valstybės tūkstantmetis ir jo prasmė." Sprendėjais bus 17-ka lenkų kilmės profesorių Amerikos universitetuose.

O

Western Michigan u-tas (Kalamazoo, Mich.) suorganizavo naują kursą The Baltic Region, kurį ves prof. E. Nadel. Columbia u-te užvesta naujas kursas Soviet Nationality Policies, kur, be abejo, bus paliesta ir lietuviai. Jį ves prof. Allworth. Netoli Muencheno Vokietijoj (Bad Wiese) įvyko seminaras paskaitų "Current Trends in non-Russian Soviet Literature," kurias skaitė prof. P. Benno. Smulkmenų, ką pasakojo apie lietuvių literaturą, kol kas neturime.

O

Praplėstos ALTo valdybos paskutinis posėdis visuomenei nepaskelbė naujų, praplėstų minčių, tik buvo susirūpinęs gauti "gausią finansinę paramą."

O

46-tą bolševikų revoliucijos sukaktį minėdamas, Chruščevas pasigyrė, kad Sovietija tikrai Ameriką ne tik pavysianti, bet 1970 metais būsianti "vyraujanti pasaulyje valstybė." Kažin, 1970 metais ar iš viso tebegyvuos Stalino paliktoji imperija?

Stebėtojas

PRIEŠ 50 METŲ

(IŠ J. O. ŠIRVYDO 1913 METŲ DIENORAŠČIO)

Kovo 22: — Kvotimai lietuvių-lenkų tulkiui Supreme Court teismui New Yorke. Čia būtų didesnė alga, pastovesnė vieta ir ilgesnės atostogos. Lietuvių stojome. 6: J. V. Lutkauskas, K. Labanas, Krikščiūnas, Jankauskas, ir dar vienas. Nustebino Jankauskas: juk turi imigracijos inspektoriaus vietą Ellis Islande, kur algos $2,500, o čia tik $1,500. Gal bijo, po prezidento rinkimų įvyksią jo darbe permainų?

Kovo 23: -- Velykos! Amerikoje man visada jos skurdžios ir liūdnos. Nėra tokio linksmų Velykų laukimo, kaip Lietuvoje. O, ir sulaukus, ne tokie jausmai, kaip tėvynėje. Vietoje religiškų nuotaikų, vietoje linksmų ir griaudžių velykinių giesmelių, vietoje broliškų pasisveikinimų čia išgirsti pliauškalų ir svirdinėja girti broliai lietuviai. Didmiestis kaip tai sugyvulino mūsų valstietį!

Po pusryčių nuvykau New Yorkan į katedrą. Radau žmonėmis apgultą: be iš anksto nusipirkto bilieto į gražiausią katalikų šventyklą nepateksi. Tas pats ir protestantų katedroje. Radau vieną Reformed Church bažnytėlę. Po pietų skaičiau spaudą, parūpinau Vienybei straipsnių, pagrojau paminiais vargonėliais ir pasiskaičiau senovės žydo istoriko Flaviaus Juozapo žodžių apie Kristų. Po to išėjau pasivaikščioti ir sutikau Incą, su kuriuo užėjome pasivilgyti į Piliečių klubą ir pažiūrėti jaunimo žaidžiant biliardais. Po to nuėjome į viešbutį, užsisakėme gerą vakarienę — ir po Velykų!

Lietuvių katalikų "virš plano" Klaipėdoje pastatytą bažnyčią bolševikai pernai pasisavino ir dabar pavertė Filharmonijos sale, kurioje ruošia koncertus. Sėdimų vietų 760.

KVAPSNŪS KODYLŲ DŪMELIAI

PLB priešaky atsirado J. Bachunas, - faktas. Apie PLB pradėjo gražiai rašyti Br. Raila su Vyt. Meškausku, - irgi faktas.

O štai dar vienas faktas. Kartą vienas amerikiečių žurnalistas paklausė Musolini, kas yra pavojingiausia valdančiam. Tas atsakė:

— Kodylai... kodylai... kodylai...

SVEČIUOSE PAS ARGENTINOS LIETUVIUS

Salomėja Narkėliūnaitė

Arg. Lietuvių Balso red. Kastantas Norkus prie savo darbo stalo. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Tęsinys

RED. KASTANTO NORKAUS 70 IR 50 METŲ SUKAKTYS

Kai prisimenu viešnagę Pietų Amerikoje, mano vaizduotėje stovi Centro Lituano — Buenos Aires lietuvių namai. Juk tai ateinantį savaitgalį jie vėl prisipildys, aš manau, taip pat gausingai, kaip jie buvo prikimšti šiemet rugpiūčio 17 ir 24 dienomis, kai aš tenai dalyvavau BALSO šventėje.

Tada laikraštis minėjo savo darbo sukaktį. O dabar jo redaktoriaus net dvi sukaktys tuo pačiu kartu -- jo 70 metų amžiaus ir 50 metų spaudos.

Kad Kastanto rašymui galėtų būti 50 metų, neabejoju, bet kad jam pačiam būtų jau 70 metų amžiaus, neleidžia patikėti jo jaunatviška nuotaika.

Iš nuotraukos jį vaizdavausi gana sustingusį, juo labiau, kad tos nuotraukos laikraščiuose buvo menkai atspaustos. Bet patiko man jo gyvumas, kai sutikau jį pirmą sykį Buenos Aires aerodrome, atskubėjusį man padėti einant per muitinę. Atėjo jisai sau toks lengvas, ima ir neša mano lagaminus, muitininkui net nerodydamas, kas juose yra. Sako jam: O, čia mūsų "periodista lituana de Nationes Unidos"!

Muitininkas tik uždėjo štampus ant bilietukų, buvusių prie daiktų, ir viskas.

Ką tik gautame BALSE, prisiųstame oro paštu, skaitau pranešimą, iš kurio matyti, kad Kastantui pagerbti komitete darbuojasi pirmasis BALSO redaktorius agr. inž. Juozas Bukevičius, Marija Tumienė, Pranas Ožinskas ir kt. mano pažįstami. Kaip puikus tas faktas, kad BALSO šeima vėl turės gražų susėjimą! Tai nelyginant vasarą (pas juos, tiesa, žiemą) buvusių minėjimų tęsinys.

Tikiu, kad tame minėjime bus daugelis Kastanto draugų ir pažįstamų, prie kurių su savo geriausiais sveikinimais jungiamės ir mes vienybiečiai iš New Yorko ir viso plačiojo pasaulio.

Kastantas, kiek pastebėjau, labai populiarus Argentinos lietuvių tarpe. "O, jisai -- vaikščiojanti enciklopedija," — kalbėjo vienas mano naujų pažįstamų. "Jisai atmintinai žino didžiumos BALSO skaitytojų adresus, o kitų net ir telefono numerius".

Pagaliau ir nieko nuostabaus, kad jisai saviškius taip gerai pažįsta, nes juk, rodos, buvo tam progos nuo 1928 metų, kada jisai Argentinoje ir BALSE atsirado iš Brazilijos, atvykęs iš Kauno.

Kastantas kilimo yra suvalkietis. Jo gyvenimo kelias, suglaustai imant šitaip atrodo:

Mokėsi komercijos mokykloj ir Šaniavskio vardo universitete Maskvoje. Dirbo Centraliniame Lietuvių Komitete Nukentėjusiems dėl Karo Šelpti Vilniuje 1914-15 m. Per Aziją atvyko į San Francisco, Cal. 1915 m. ir 1916 m. laimėjo pirmą premiją prezidento Wilsono paskirtoj Lietuvių Dienoj, už savo straipsnius San Francisco Calif. and Bulletin, kur parašė

Tęsiama 7 psl.

A. Gricius

sėja ir piūtis

SATYRINĖ TRIJŲ VEIKSMŲ KOMEDIJA

VEIKĖJAI

BURBULIS - kolūkio "Plačiuoju vieškeliu" pirmininkas
PUTRIUS - buhalteris
ŽVYNIŪTĖ - zootechnikė
NAVICKAS - kolūkietis
KIMSA - kolūkietis
PENIMIS - spekuliantas
DUNDA - draugas iš rajono
ŠOFERIS
BOBELĖ su pieno skardinėmis
PASTRIGA - šefuojančios organizacijos atstovas
MAGDALENA - vištininkė
BRONISLAVAS - kolūkietis
Kolūkiečiai ir kolūkietės

TĘSINYS

Žvyniūtė. Bet kam tai?

Burbulis. Šaškės, gerbiamoji, miklina kolūkiečio protą, moko veržlumo, kovingumo, o kartu skiepija kolektyvumo jausmą. Mano kolūkis periodiškai iškviečia kitus kolūkius parungtyniauti. Mano kolūkiečiai rajone visus nugali. Tos pergalės mano kolūkiečiams ugdo ir pranašumo jausmą. Tamsta supranti, ką tai reiškia?

Žvyniūtė. Nelabai.

Burbulis. Turėsi suprasti, jei norėsi su manim dirbti. Dabar — kolūkinės gamybos linija. Sėjos, derliai, sėjomainos, visokios ten agrikultūros — paseno. Tai tas pat, kas naktį po antklode gaudyti blusas: triūso daug, o naudos maža. Tai praktikuoją kolūkiai spaudoje nuolat gauna per galvą: ten laiku nesuarta, ten laiku nepasėta, ten supūdyta, ir tėtė, ir tėpė. Su tokiomis atgyvenusiomis ūkio šakomis aš nesiterlioju. Nebent tiktai tiek, kiek būtina. Vištininkystė plačiausiu mastu — šit kur mano kolūkio šviesusis rytojus!

Žvyniūtė. Kodėl tik jūsų? Visi kolūkiai vištininkystę plečia ir ugdo.

Burbulis. A! Ugdo. Kiti tik ugdo, o mano vištininkystė bus iš karto išugdyta. Kokias vištų veisles tamsta žinai?

Žvyniūtė (prisimindama). Na... Leghornų, rodislandų, vietines veisles...

Burbulis (pertraukdamas). Tik tiek?

Žvyniūtė. Yra ir kitų, pavyzdžiui...

Burbulis (pertraukdamas). Kitos nesvarbu. Ar tamsta girdėjai naujausią vištų veislę — "gelžbetonines"?

Žvyniūtė (gūžtelėjusi pečiais). Nne.

Burbulis. Va, matai. O mano visa vištininkystė bus "gelžbetoninių" veislės.

Žvyniūtė. Iš kur tamsta ištraukėte tokią... negirdėtą veislę?

Burbulis. Pats išvedžiau.

Žvyniūtė (susidomėjusi). Tai labai įdomu.

Burbulis. Taigi! Ne tik tamstai įdomu! Visas rajonas, akis išpūtęs, laukia, kas čia bus. Eksperimentai tęsiasi.

Žvyniūtė. Puiku. Ar tamstai padeda kas? Remia tuos eksperimentus?

Burbulis. Re-emia! Sakiau gi — visas rajonas...

Žvyniūtė. O kuo tos tamstos "gelžbetoninės" skiriariasi nuo kitų veislių?

Burbulis. Neregėtu atsparumu.

Žvyniūtė. Pavyzdžiui.

Burbulis. Palauk. Viską atskleisiu — kaip bendradarbei. Pernai kolūkis pirkosi iš inkubatoriaus daugiau kaip du tūkstančius višČiukų. Tai kad ėmė, rupūžės, kristi! Matyti, mūsų klimatas jiems nepatiko, o mes jų per daug ir nelepinom. Liko ir užaugo tik viena pora: višta ir gaidys. Na, pamaniau, jei šita pora mūsų sąlygomis išliko, tai ji — išvesdinsiu savo vištininkystę.

Žvyniūtė. Viešpatie, iš vienos poros... Kada gi tai bus?

Burbulis. Nesvarbu. Pirma reikia išauklėti kolūkiečius šitokio lygio vištininkystei. Po to pati vištininkystė bus nebe problema.

Duryse vėl pasirodo kudlota galva. Burbulis vėl moja išnykti.

Žvyniūtė (mąstydama). Taip... O ką gi apie tai kalba kolūkiečiai?

Burbulis. Kur?

Žvyniūtė. Susirinkimuose.

Burbulis. Kokiuose susirinkimuose?

Žvyniūtė. Visuotiniuose. Ataskaitiniuose. Arba kai šiaip sušaukiate.

Burbulis. Jokių susirinkimų aš nešaukiu. Aš nemėgstu jomarkų! Mano kolūkiečiai ir taip turi užtektinai darbų. Dėl visokių niekų aš jų negaišinu.

Žvyniūtė. Vis gal kartais... Poilsio dienomis...

Burbulis. Poilsio dienomis kolūkiečiai turi lošti šaškėmis. Tegu mokosi kovoti ir nugalėti.

Tęsiama 7 psl.

Argentinoj

Atkelta iš 6 psl.

straipsnį pirmam puslapiui: "Two Million Hungry Cry in Lithuania," kurio dėka daugiausia aukų surinko Lietuvių Dienoje.

Rašė Tėvynėj, dirbo Naujienose, Lietuvoj ir porą metų redagavo Chicagoje Sandarą. Yra Lietuvos Laisvės Varpo Komiteto narys.

Paskirtas Baltijos Valstybių Finansinės Korporacijos (iš Bostono) atstovu Lietuvai, išvyko Kaunan 1920 metais (sykiu su Antanu Sodeika ir Miku Petrausku).

Dirbdamas Lietuvoj, lankėsi JAV, gaudamas generalinę atstovybę United States Lines. Linijai persitvarkius, išvyko Pietų Amerikon. Rašė vietinėj spaudoj Brazilijoj ir Urugvajuje. Argentinoje redaguoja Lietuvių Balsą. Yra A. L. Centro ir Susivienijimo narys; dalyvauja B-nės ir Organizacijų bei Spaudos Tarybos veikloje.

Spaudoje Kastantas Norkus yra naudojęs Nado Giedraičio, B. K. Algimanto, K. Barausko ir Santakiškio slapyvardžius.

Savo ilgoje laikraštininko darbo praktikoje Kastantas jau turi ir savus metodus ištobulinęs. Lietuvišką veiklą jisai dokumentuoja kuo preciziškiausiai. Tai jau ir bendrai tokia BALSO linija.

Lietuviškas laikraštis užsienyje gyvenantiems lietuviams, Norkaus ir leidėjo Ožinsko nuomone, yra pirmoje eilėje savitarpės informacijos priemonė, ir todėl tos žinios turi būti kiek galima pilnos.

Vaizdas iš BALSO sukakties minėjimo Buenos Airese šiemet rugp. 17 d.: Vienybės red. Salomėja Narkėliunaitė teikia Balso redaktoriui Kastantui Norkui Vienybės lauktuves - lietuvišką užrašų knygutę. Iš k. į d.: Balso leidėjas, P. Ožinskas, M. Tumienė, J. Ziberka, (už jo Bukevičienė jo dukra), Surviliene, Cikštai ir kt.

Ant. Kirstuko nuotrauka

Toliau jau eina patriotinė laikraščio misija. Kastanto redaguojamas BALSAS, nepriklausydamas jokiai partijai, tarnauja visų lietuvių interesams, o Lietuvos atžvilgiu, man rodos, jis turi teisingą liniją — jisai smerkia okupantą ir kovoja už laisvą ir nepriklausomą Lietuvą, bet jisai mato ir iškelia visa, kas gero pačių lietuvių sukuriama.

Tai, pasirodo, ne šiandien jau atsiradusi pažiūra. Ji buvo puoselėjama visą laiką. BALSAS nesigailėdavo karčių tiesos ir saviškiams, užtad ir Smetonos laikais dažnai pasitaikydavo, kad BALSO egzemplioriai nepasiekdavo savo skaitytojų Lietuvoje.

Domėjosi Kastantas mano apsilankymu Lietuvoje ir gyrė mane už "New Yorkas Vilnius ir atgal". Tik stebėjosi kai kurių lietuviškų laikraščių išpuoliais prieš tą aprašymą ir prieš mane asmeniškai.

Nematęs iš anksto mano atvežtų filmų, Kastantas neskubėjo jų vertinti, bet, juos asmeniškai pamatęs, jisai kartu su manimi ir savo stipriu balsu padėjo, kai garsiakalbis buvo "sustreikavęs", o mano pačios balsas filmams aiškinti buvo per silpnas pilnai salei publikos.

Kastantas turi stiprų balsą ir gerą iškalbingumą. Jisai kalba jautriai, įtikinančiai ir būtinai užrietęs galvą taip, kad pro akinių rėmus net nematyti, ar jis žiūri į publiką ar susikaupęs erdvėje.

Panašiai įtikinantis Kastantas yra ir savo rašiniuose. Ir, jei viešai kalbose jisai kartais gali turėti patoso ar įmantresnių frazių, tai asmeniškai jisai labai draugiškas ir atviras.

Kad ir ne plunksnos išvaizdos, su žmonėmis jisai švelnus; ypač su moterimis, man atrodė, jisai buvo tiesiog riteriškas ir gal tuo retas šitam atominiam ir džetų amžiuje. Dabar man aišku, kodėl, man vykstant į Argentiną, New Yorke net kelios mano pažįstamos prašė sveikinti ir net pabučiuoti ... Kastantą Norkų.

Mudviem su Kastantu niekad netrūko kalbos. Pasakojo jisai man apie Argentiną, apie laikraštį, apie rašymą.

Teko su juo ir baliuje dalyvauti, ir tai dar tą patį pirmą vakarą, man vos tik atskridus. Jo geras pažįstamas Napoleonas Katinas tada šventė savo vedybų 50 metų sukaktį. Tad Kastantas pasiėmė ir mane. Tenai pirmą sykį savo gyvenime dalyvavau ir "asados" (kepsnio) valgyme ir gėriau argentiniškus gėrimus. Bet čia tik tarp kitko. Apie tai dar vėliau teks parašyti.

BALSO spaustuvės viršuje yra toks nemažas kambarys, kuriame redakcija ir administracija. Mačiau Kastantą sėdintį prie darbo stalo, jo pirštai lakstė rašomosios mašinėlės klavi-

Tęsiama 9 psl.

Iš Lietuvos

Parodyti naujuosius vargonus Vilniaus Filharmonijos salėje suruošta vilniečiui Digriui ir iš Rytų Vokietijos atkviestam Leipcigo konservatorijos profesoriui Šetelichui koncertas. Grota Bachas ir kitų kompozitorių kūriniai. Ligšiol vargonams, sako, tebuvę lietuvio Vainiūno Koncertas vargonams. Dabar Juzeliūnas rašąs savo Koncertą vargonams su orkestru, Karosas Pasakaliją vargonams ir orkestrui, Makačinas Sonatą.

o

Suomijoj koncertavo Lietuvos Valstybinės Filharmonijos styginis kvartetas — Banys, Daunoras, Saulevičiutė ir Sabaliauskaitė.

o

Vilniaus u-to liaudies dainų ir šokių ansamblis laimėjo pirmą dovaną rungtynėse su kitais ansambliais Maskvoje.

o

Maskvoje įvykusiame Sovietijos darbo unijų suvažiavime dalyvavo 47 delegatai iš Lietuvos. Jų tarpe rašytojas Tilvytis.

Sėja ir piūtis

Atkelta is 6 psl.

Žvyniūtė (kažkaip nekantriai pajudėjusi kėdėje). Atrodo, kad su kolūkiečiais tamsta jokio kontakto nepalaikai?

Burbulis. Kaip nepalaikau? Kam reikia, tas ateina čia. Į kontorą. Ir pats kartais pašaukiu. Duodu nurodymų, patariu. Kas vertas — pagiriu, kad nusipelnė barimo — ir to nepamirštu. Labai gyvas kontaktas!

Žvyniūtė (pamąsčiusi). O valdyba?

Burbulis. Kokia valdyba?

Žvyniūtė. Kolūkio valdyba. Juk, tur būt, išrinkta.

Burbulis. Nebeatsimenu. (Prisiminęs) A! Tiesa, tiesa, valdyba yra.

Žvyniūtė. Tai kokie jūsų santykiai su ja?

Burbulis. O kokių čia santykių? Jei išrinko, tai tegu ir būva. Aš neprotestuoju. Ji man nei dėdė, nei teta — nesigiminiuojame.

Žvyniūtė. Bet gal... susirenkat, pasitariat apie kolūkį...

Burbulis. Kad žinot... tokio reikalo kol kas nebuvo. Aš valdybos netrukdau, valdyba manęs. Mandagi valdyba. Sugyvenam.

Žvyniūtė. Na, žinot... Nežinau, nė ką besakyti... Savotiškas kolūkis!

Burbulis. Nesistebiu, nesistebiu. Mes, matai tamsta, nesekame kitų pėdomis. Kiti -- kaip nori, o mes — šitaip.

Žvyniūtė. Atsiprašau... Dar galima paklausti?

Burbulis (pažvelgęs į laikrodį). Prašau, prašau. (Atsisėda)

Žvyniūtė (varžydamasi). Ar tamsta ir anksčiau... kaip čia pasakius... ar tamsta buvai kada anksčiau... (ieško žodžių) susijęs su žeme?

Burbulis (nusijuokia). Keistas klausimas... Juk aš ne angelas. Ne danguje vaikščioju, o žemėje. Tai kaip aš nebūsiu susijęs su žeme?

Žvyniūtė. Bet... kaip žemės ūkio specialistas?

Burbulis (išsitiesia krėsle, atstato krūtinę). Aš esu žemės ūkio entuziastas. Tai žymiai svarbiau negu specialistas. Kas iš tokio specialisto, jeigu jis be entuziazmo.

Žvyniutė susimąsčiusi tyli.

Taip, taip, taip... Gaila, kad tamsta mano kolūkyje nepastebėjai naujo pradų... Mano, kaip sakoma, organizacinių polėkių.

Žvyniūtė. Naujo pradų nepastebėjau. Užtat pastebėjau... (rūsčiai ir griežtai) nemaža tokių dalykų, apie ką reikėtų... iš pat pradžių karštai pasikalbėti.

Burbulis. Žiūrėk! Karštai... O kas čia tamstai tą karštį kelia? Pradai ar polėkiai?

Žvyniūtė (jaudindamasi). Kai aš pamačiau kolūkio gyvulius... pašarus... tokį skurdų racioną...

Burbulis. Matai, matai! (Sarkastiškai nusikvatoja) Tai kas tamstai svarbiau: gyvulys ar žmogus? Ypač vadovaujantis, kaip aš. Kodėl tamsta visų pirma nepasidomėjai mano racionu? Mano paties racionas skurdus! Taip, taip, gerbiamoji! Aš pats, jei kaip reikiant apčiupinėtum, — tik oda ir kaulai.

Žvyniūtė. Savo racionu tamsta pasirūpini. Atsivežei giminaitę, paskyrei kiaulių fermos vedėja...

Burbulis (pertraukdamas). O kur kitur skirsiu, kad ji bemokslė. Jei būtų kiek pamokyta, būčiau į buhalterius pasisodinęs. O tokia tik prie kiaulių ir tinka.

Žvyniūtė. O kodėl kolūkinėje kiauliděje tamstos trys paršai?

Burbulis. Pamanyk! Kurgi kitur aš laikysiu tuos savo paršus? Čia, rastinėje? Kiaulės ir turi būti kiauliděje.

Žvyniūtė. Bet tos tamstos kiaulės šeriamos kolūkio pašarais.

Burbulis (apsimeta nustebęs). Negali būti!

Žvyniūtė. Jūsų giminaitė pati pasisakė.

Burbulis. Pirmą kartą girdžiu! Ištirsiu. Jei iš tiesų taip, tai kad imsiuos priemonių. Skystimas taškysis. Mano kolūkyje turi būti tvarka. Kad niekas nepastebėtų jokių suktybių. (Pažiūri į laikrodį, subruzda) Mat, kuri jau valanda! (Bėga prie apsiausto, ieško kepurės) Reikėtų mudviem dar pasiūturiuot, tik to laiko neběr... Sėja ne juokas! Tokia viena diena metus maitina, — supranti tamsta? (Pabrėžtai skubėdamas) Dabar šnekoms ne laikas.

Žvyniūtė (pakildama). O teks rasti laiko ir šnekoms, draugas pirmininke. Reikia nedelsiant apie daug ką pasikalbėti.

Burbulis (nekantriai). Rasim, rasim laiko. Galėsim ir pasikalbėti. Iki valiai.

Žvyniūtė. O sakykite, ar dažnai į kolūkį atvažiuoja kas iš rajono?

Burbulis. Taigi, matai, koks atkampus tas mano kolūkis. Keliai neasfaltuoti. Kam iš rajono malonu bristi tokiais purvynais. Antra vertus, gerbiamoji, rajonas kontroliuoja tik nepatikimus kolūkių vadovus, melagius, apsileidėlius, o ne tokius, kaip aš. Kokių dar klausimų?

Žvyniūtė (palūkuriavusi). Ką gi... Jei tamsta taip skubi... (Eina pro duris)

Burbulis (atkutęs, linksmai, žvaliai). Labai malonu buvo pasikalbėti su tamsta. Judink mus, purtyk. Kur reikia, ir pakritikuok. Nepyksiu. Padėkosiu. Ir... veik. Veik visais baraisi Kaip sakoma, — su ugnelei Tik, žinoma, viską derink su manim. Be mano žinios — niekur nė žingsnio!

Žvyniūtė (išeidama). Reikės stengtis...

Burbulis (žiūrėdamas į duris). Su tokia ragana tai jau teks pakaušį pakrapštyti. (Nusivelka apsiaustą, nusiima kepurę ir kabina ant gembės)

Pamažu veriasi durys. Pirma kudlota galva, paskui tartum įsisunkia visas apsileidęs žmogus. Nusišnypstęs į delną, jis pamažu eina, ranka šluostydamasis į šlaunį, ir iš padilbų žiūri į Burbulį, sėdintį prie stalo, susimąsčiusį.

Burbulis (rūsčiai). Tai ką, Kimsa, ir šiandien į darbą nėjai?

Kimsa (graudžiu balsu). Tai kad, matai, draugas pirmininke... Taip norėjau, taip norėjau eiti... Ale, žiūrėk, kokia šlapybė!

Burbulis (priekaištingai). Kai šlapia — neini į darbą, kad šlapia. Kai sausa — nedirbi, kad karšta. Žiemą bijai šalčio... Ek Kimsa, Kimsa...

Kimsa. Taigi, matai, kaip išeina, draugas pirmininke ... Reikia priprasti. Pradedu priprast prie šlapumo, šmaukšt -- sausa. Prantu prie karščių, pykšt — šalčiai. Taip niekaip ir nesuspėju priprasti.

Bus daugiau

IŠ PO MANO BALANOS

MORKUS

(Iš prisiminimų)

Kun. A. Burbai mirus, o kun. J. Žiliui nuo Amerikos lietuvių likimo vairo kaip ir prasitraukus, iš eilės kun. A. Kaupui ir kun. A. Milukui ši pareiga atitenka. Ant greitųjų, jiedu, it ir kitados Petras, Paulius Bažnyčiai, taip jieji savo viengenčiams ateities kelią nurodo, kuriuo, berods, ir dabar einame.

Jųjų sumanytas vieš kelis galėjo būt kurkas platesnis, jei jiedu būt seke Lalio, Eremino, Žemaičio, Bačkausko, Šerno; brolio Augustino, kun. A. Burbos, kun. A. Staniukyno; Vanagaičio; kan. Končius ir kitų pėdomis.

Suminėti veikėjai buvo ir yra ne vien tik uolūs lietuviai, bet dar ir sumaningi tėvynainiai. Vietoje audrų ir vėjų bangomis savo tautiečius klaidinti, kurkas tinkameniais šuoliais pirmyn žengti nurodė. Nūdien visokių, profesorių, daktarų, artistų, poevisokių, profesorių, daktarų, artistų, poetų, muzikų skaičius net per briaunas byra, o betgi jų visų lobynas vargiai Vanagaičio, Staniukyno kraitį nusvertų. "Iš praeities tavo sūnūs testiprybę semia!"

1898 m. pradedu kun. A. Kaupui Mišiose patarnauti... Patogiai nuaugęs, pašnekus, malonus. Kalbasi su manimi it būčiau jam lygus. Man, vaikui, tokių pažinčių Alytui nemačiusiam, Plymouthe buvo tikras ragaišis. 1904 metais, dabar jau kaip studentas, sueinu kun. A. Kaupą, Scranton, Pa.,

Kun. A. Kaupo lietuviškoje širdyje kiekvienas mokslelvis turėjo sau užuvėją. Šiuo tarpu atostogauja pas jį Matas Pankus. Matukas, norėdamas pareikšti savo dėkingumą, savo geradariui, ruošia mažą teatrėlį, "Žilė Galvon-Velnias uodegon!" Dalį "Silvuko" nuskiria man. Darbas eina!... Veikalas silpnikas. Veikėjai, pirmukart savo gyvenime, netikėtų pareigų tinklan užčiuopti, blaškėsi, it aukso žuvytė stiklo puodan įleista. Prakaito negailėta. Vienok, laimėta mažai. Gobtuvės išėjo kukliai. Tik kas būt sakęs, kad šio vakarėlio atminimas taip ilgai Amerikos lietuvių gyvenime užkliūs! Ir: dar kartą kun. Kaupo ir kun. Miluko vardus viešai kėzos! Už ką jiedu vienas kitam mirties peilį gelando? Gal nei amžiai nesužinos. Gi iš šalies pažiūrėjus: gaila tokių dvasios milžinų, kai Kaupo, Miluko, Šliupo, kurie vietoje "Tarp skausmų į garbę", "Anykščių šilelio", "Dainų skryneles", "Metų" paliko mums neapykantos, keršto...

"Ir šviesa ir tiesa mūs žinksnius lydi!"

Buvo taip. Norėdamas padrąsinti mergaites, veiklon pavadintas, atidžiau už darbo imtis kun. Kaupas nusamdo porą bėrukų tas aktores pavežioti. Matas, žinoma, prie vairo. Kaip iš tikrųjų buvo, nemačiuslam sunku atpasakoti. Užteks gal tik rodos, arkliai išsiblaško, vežimas apvirsta; keliauninkai išbyra; šiek tiek apsidaužo. Tik, suprantama, neperdaugiausia, kadangi vakarėlio eiga savo keliu toliau ėjo. -- Šį įvykį vietinė spauda platokai aprašė, pabrėždama, jog tai buvo kun. Kaupo jaunuoliai. Lietuvių laisvoji spauda, kiek įmanydama kun. Kaupo vardą savaip žalojo. Ir kas būt sakęs? Kun. Milukas savo Žvaigždėje taip pat kun. Kaupo vardu jaunimo nelaimė atsiūlį.

Kun. Kaupas, skaitydamas man Žvaigždės raštą, veik pravirko. Jei kas kitas, betgi dabar kunigas kunigą taip skaudžiai kerta. Aš, iš savo pusės, kiek galėdamas, per spaudą, kun. Kaupą apgyniau... Ir štai tuo tarpu, kun. Kaupas sumini "Milukijadą". Išeitų, Milukijados turinys jau tuomet kun. Kaupo sąmonėje baigė bręsti. Ir štai dėlko...

Kun. Milukas sumano leisti grynai katalikišką laikraštį Žvaigždę. Gerai žinodamas, kad kunigai apskritai greičiau linksta prie šalto žemaičio negu prie įsidegusio dzūko, kad nukreiptų juos savo talkon, -- redaktoriaus pareigą paveda kun. Kaupui. Sutinka! Laikraštis eina! Tiko netikėta kliūtis: — kun. Kaupas rimtai galvoja, o dar gražiau rašinėja; bet apie spaudos reikalus veik nieko nelšmano.

Gi kun. Milukas ne tik rašo, bet dar ir spaudos darbus nuodugniai pažįsta. Netrukus kun. Milukas ne tik be kun. Kaupo apsisavina. Ir elgėsi savaip. Tuo, suprantama, ne tik kun. Kaupą, bet ir kitus geradarius supykina. Dabar Milukijada jau iš tikrųjų verda!!!.. Nuo seniau lauktas neapykantos debesys sužaibuoja, keršto tvanas išsilieja, lietuvis lietuvį nutvėręs smaugia!.. Bėk! Arba, ieškok tinkamesnės užuovėjos pastogėje tylos...

Ir dar kartą Abelio-Kaino istorija atsikartoja: -- Abelis pralaimi išlaimėjęs Kainas pralaimi nelaimėjęs. Taip ir čia. Vienas kitam duobę kasdamas, neapsižiūri, kad kasa pats sau.

Muzikos trupiniai

J. KREIVĖNAS

I.

Chicagos Lietuvių Opera ligi šiol buvo prisiglaudusi Maria High School salėje ir kiekvieną sezoną vis išeidavo be didesnių nuostolių. Pernai pavasarį ta salė operai buvo atsakyta. Miesto centre sezonas buvo užbaigtas daugiau kaip su 3,000 dolerių nuostoliu. Operos vadovai po to guodėsi bent tuo, kad Maria High School salė vėl sutiko operą įsileisti. Tik džiaugsmas neilgai truko.

Mat, už Maria High School salę ligi šiol mokėdavo po 500 dol. už spektaklį. Dabar operą vėl priėmė, bet pakėlė nuomos mokestį. Operos vadovai apskaičiavo, kad už tris spektaklius teks mokėti 3,485 dol. salės nuomos. Išsigando vyrai ir vėl kreipėsi į miesto centro Studebacker teatrą. Čia sutarė tris spektaklius už 1.275 dol.

Operos biuletenis (1963. XI.12) praneša, kad 1964 m. balandžio 19, 25 ir 26 dienomis Studebacker teatre rodys "Toscą" lietuvių kalboje.

II.

Chicagoje koncertavo A. Stempužienė ir Dirva iš A. Kalvaičio gavo labai šiltą to koncerto recenziją. Tik nesuprantama, kodėl A. Kalvaitis begirdamas iš solistės taip pasityčiojo. Štai kaip jis parašė:

-- Baigdama savo rečitalį, A. Stempužienė pateikė klausytojams originalų kūrinį, malonią staigmeną -- Dzūkų Dainą, kurią solistė išpildė tobulai, su visais balso tremoliais. —

Nežinančiam skaitytojui čia gali atrodyti lyg ir pagyrimas. Deja, tremoliavimas yra didelė dainininko yda. Lietuviškai tariant, tai -- balso virpėjimas. Kas tame koncerte buvo, gali paliudyti, kad buvo išpildytas ne koks "originalus kūrinys", bet dzūkų liaudies daina, imituojant senoviškas kaimo dainininkes. Dainoje buvo gausu visokių melizmų, dargi ir trelių, galėjo pasitaikyti, bet tremolių nebuvo.

III.

Jaunas pianistas Alvydas Vasaitis studijuoja mediciną.

Toks iš pažiūros nieku dėtas sakinys reiškia gan tragišką išeivių gyvenimo įvykį. Kas sekė ar nuolat girdėjo Alvydo muziką, turėjo pasidaryti išvadą, kad čia neturime reikalo su kokiu atsitiktinumu. Čia buvo žmogus su didelio pianisto gabumais, brendo pamažu, atkakliai dirbdamas, gan užtikrintai pradėjęs būsimo didelio menininko kelią.

Tačiau iš muzikos pelnytis duoną Amerikoje nėra lengva. Už tai Alvydas ir nuėjo labiau užtikrinto gyvenimo keliu.

Žinoma, labai gaila. Tragiška tai, kad visi žinome išeivijos gyvenimą ir jo galimybes. Geriausiu atveju, nieko ir patarti negalėtume. Bet didelių vilčių ir talento užkasimo faktas reikia laikyti minėtinu.

"Mano apsilankymas Lietuvoje" bus tęsiamas sekančiame Vienybės numeryje.

VLIKO VEIKLĄ TEBELYDI TIKĖJIMAS

(PIRMOJO VLIKO PIRMININKO STEPO KAIRIO PRISIMINIMAI)

VLIKui minint savo veiklos dvidešimties metų sukaktį, dera pasakyti, kas yra Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas — VLIKas ir kaip jis atsirado. Esu tas, kam teko būti VLIKui susidarant jo iniciatorium ir dalyvauti jo veiklos pirmuose žygiuose. O buvo taip:

1941 m. birželio 22 d. ankstyvą rytą į Kauno aerodromą Hitlerio lėktuvai numetė pirmąsias bombas. Tai buvo pas mus II Pas. karo pirmoji diena.

Beeinančius mane su žmona pasivijo ir iki miesto palydėjo Hitlerio svastika pažymėtas pirmutinis vokiečių kariuomenės dalinys. Tai buvo antrasis mūsų okupantas. O pirmasis -- maskviniai bolševikai — jau visais keliais bėgo iš Lietuvos.

Į miestą eidamas sutikau kun. M. Krupavičių ir šnektelėję be ilgų žodžių susipratome, kad mums visiems teks kovoti ir su naujais okupantais. Kitą dieną -- birželio 23 d. -- Lietuvos Ūkininkų Partijos atstovų bute sukviečiau pirmąjį pasitarimą mus laukiančios kovos reikalu.

Neprisimenu visų dalyvių pavardžių, bet aiškiai atsimenu kas buvo kalbėta. Visi vieningai pritarė pasiūlymui, kad siekiant laisvos, nepriklausomos ir demokratiškai susitvarkiusios Lietuvos reikia kovoti su okupantu.

Stepas Kairys prie savo darbo stalo Long Island sanatorijoje. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Vieningai sutarta, kad sėkmingai kovai reikalingas vadovaująs ir visą tautą jungiąs organas. Jis tenka sudaryti iš atstovų visų organizacijų, kurios siekia to paties kaip ir mes.

Tokį organą, vėliau, 1943 m. buvo sutarta pavadinti Vyriausiuoju Lietuvos Išlaisvinimo Komitetu, sutrumpintai — VLIK ir jį turėjo sudaryti atstovai šių organizacijų: Krikščionių Demokratų Partijos, Ūkininkų Sąjungos, Darbo Federacijos, Tautininkų Sąjungos, Lietuvos Ūkininkų Partijos, Lietuvos Valstiečių Liaudininkų Sąjungos ir Lietuvos Socialdemokratų Partijos. Naturaliu būdu naujai sudaryto organo pirmininku teko būti man.

Ką galėčiau pasakyti, prisimindamas pirmuosius naujojo organo veiklos žygius?

Jame gal buvo būdingiausias nuotaikų vieningumas. Viskas buvo pajungiama VLIKo pagrindiniam uždaviniui. Kiek prisimenu, vykusiuose pasitarimuose buvo sąmoningai vengiama svarstyti klausimus, kurie vienu ar kitu būdu paliestų grupių skirtingumus. Buvo ir ryškus supratimas, kad kova tegali būti laimėta tik pačios tautos — tad reikalingas galimai artimas ar net intymus su ja kontaktas tiek namie, Lietuvoje, tiek ir emigracijoje, kur tik gyvenama lietuvių. Dėl to iš pat pradžios buvo atsiradusi gausi pogrindžio literatūra, įvairūs laikraščiai, atsišaukimai. Tokie ryšiai su tauta bandyta palaikyti ir galimais susirinkimais. Visą tą veiklą lydėjo savotiškas entuziazmas, tikėjimas, kad pradedama kova bus laimėta.

VLIKas pasitikėjo savimi ir netrukus pasijuto atstovėjęs visos tautos priešakyje -- reikšdamas jos valią, jos siekimus ir tai tautai vadovaująs.

VLIKo veikla susirūpino mūsų priešas — Hitlerio Gestapas. 1943 m. jau buvo prasidėję pirmieji prieš VLIKą nukreipti to Gestapo puolimai. Tačiau, nors VLIKo darbas ir buvo laikinai sutrukdytas, bet priešas nelaimėjo. VLIKas atsigavo Vokietijoje. Jis nepailsdamas tęsia savo darbą, palaikydamas gyvą ryšį su tauta ir nepalaužiamai tikėdamas, kad galų gale jis su visa tauta laimės kiek neįveikiamas beatrodytų jo priešas. Tuo nepalaužiamai tikiu ir aš. (ELTA)

---

* Lapkričio 22 - 24 dienomis vykstą metinė New Yorko pašto ženklų mugė 71st Infantry Regiment Armory, Park Ave ir 34th St. Šioje mugėje jau 8 metus iš eilės dalyvauja N. Y. Lietuvių Filatelistų Draugija su savo specialiu kampeliu, vad. "lounge", kuriame iškabinta Lietuvos trispalvė ir Vytis, pasaulio filatelistų tarpe pagarsėjusi kaip "The White Knight". Pašto ženklų rinkėjai kviečiami užsukti ir aplankyti savus lietuvius, kurių nemažai suvažiuoja iš kitur.

Dailininkė Aleksandra Vitkauskaitė-Merker su kolega viename iš pobūvių Teaneck, N. J.

Dailininkės A. Merker veikla

Dail. Aleksandra Vitkauskaitė-Merker su eile Teaneck, N. J., gyvenančių kultūrininkų sukūrė Fine Arts Commission of Teaneck, N. J. Ji yra viena iš pirmųjų narių. Komisijos tikslas yra ruošti operas, koncertus, balėtą, šokius, vaidinimus, dailės ir liaudies parodas ir suteikti progos pasireikšti vietiniams kompozitoriams, artistams, muzikams ir dailininkams.

Debiutas įvyko rugsėjo 22 d. Fairleigh Dickinson Universitete su meno ir skulptūros paroda, baletu, dramos skaitymais, opera, koncertu ir liaudies dainomis. Dail. Merker talkino organizavimo komitetui ir dalyvavo parodoje su vienu kūriniu "Vasaros pabaiga".

Dabar ruošiama "Teaneck Art Festival". Jau buvo koncertas, kitą mėnesį bus opera ir dailės paroda, kurią dail. Merker dalinai organizuoja.

Iš kitos dail. Merker veiklos pažymėtinas jos dalyvavimas Modern Artists Guild 4-oje metinėje dailės parodoje. Ji tenai dalyvauja su 3 aliejaus darbais: "Prieš audrą", "Audra" ir Po audros". Lapkričio 17 d. 8 val. p.p. ten įvyko priėmimas. Paroda tęsis iki lapkričio 27 d. Be to, Modern Artists Guild įvyksta grupinė dailės paroda gruodžio 8 d. iki 20 d., YHMA, 5th Ave. and 92nd Street, New York City.

Laiškas iš Atlanto

A. S. TREČIOKAS

Dėl audros pirmas tris dienas daugelis keleivių praleidome lovose. Man ir kitiems mūsų lietuvių grupei (10 keleivių) neteko sirgti, bet lovoje buvo saugiausia ir patogiausia vieta. Aš perskaičiau daugelį užsilikusiu raštų ir porą gerų knygų. Mano žmona ir p. Budreckienė visa laiką buvo aktyvios keleivės. Mūsų grupei paskirtas Nr. 1 stalas svarbiausiam valgomam ir prie šio stalo visi pradėjome susirinkti tiktai po trijų dienų.

Pirmas 3 dienas, viena p. Budreckienė sėdėjo prie stalo kapitono vietoje. Dabar jau viskas gerai ir mūsų visi keleiviai yra aktyvus. Laivas vėluoja visą parą ir pirmiau numatytas sustojimų ir saužemio programas jau atitinkamai pakeičiama.

Lisbone būsime už poros dienų-lapkričio 17 d. ryte. Nuo šio pirmo sustojimo prasidės mūsų kelionės įvairumas.

Laive veikia American Express kompanijos atstovybė, kuri aprūpina norinčius keleivius lankyti įdomesnes viet.: Lisbone, Tangiere, Naples, Genoa, Cannes, Barcelona, Palma, Gibraltare, Algeciras ir Madeira.

Lietuvių grupei (lietuvių keleivių grupę sudaro: Ieva ir Albinas Trečiokai, Orange, N. J., Jone ir Edvardas Kublickai, E. Orange, N. J.. Marė Čepreckienė, Union, N. J., Veronika Budreckienė, Elizabeth, N. J., Stasė Viakienė, Sea Girt, N. J., Natalija Kulbokienė, Scarsdale, N. Y., Ona Karpienė, Euclid, Ohio ir Elena Jurgelienė, Bethesda, Md.) tenka pirmu sykiu tokią ekskursiją daryti ir todėl visiems yra įdomios vietovių įdomybės, o kainos, palyginti, yra nebrangios. Laikas vertinamas pensininkų kaina. Laivas patogus, maistas ir aptarnavimas geras. Penkias dienas jau praleidome ir dar turime 20 dienų iki New Yorko, turint galvoje gerą orą ir pasisekimą nuo dabar iki sugrįžimo į New Yorką.

Laivo dienraštis The Sun Lane News aprūpina visus keleivius gautomis per United Press International žiniom, o, be to, dar yra galima pasiskaityti telegrafines ir radiografines žinias.

Jūsų laiškas ir Vienybės 6 egz., atsiųsti į laivą per Walterį, mums buvo geriausia Jūsų dovana, o ypatingai turint laiko pasiskaityti, kuomet pasitaikė toks neparastas oras, kad iš kambario buvo pavojaus išeiti. Aš paprastai visuomet perskaitau Vienybę su visomis smulkmenomis ir skelbimais, nes per virš 50 metų dar neaplenkiau ne vieno Vienybės numerio. Visuomet randu daugel žinių, prisiminimų ir atsiminimų apie amerikiečius JAV ir Lietuvoje gyvenančius.

Skaitant Vinco Uždavinio laišką apie Jūsų redaktorės S. Narkėliūnaitės motinos laidotuves, man daug ką teko prisiminti. Vincui Uždaviniui prieš II Pas. karo laikus būnant Amerikoje Vilniaus ir kitais reikalais ir kiek laiko gyvenant pas mus, man teko apie daug ką išsikalbėti. Dabar apie tai prisiminus, man yra aišku, kad mes dar turime Lietuvoje daug labai gerų ir naudingų žmonių...

Šia proga prašau perduoti Vienybės redaktorei Salomėjai Narkėliūnaitei mano ir žmonos gilią ir nuoširdžia užuojautą dėl jos Motinos mirties. Vinco Uždavinio laidotuvių aprašymas yra labai svarbus ir tuo, kad labai daug ką pasako apie tai, kas būtų neįtikėtina, jeigu tai rašytų ne Vincas Uždavinys ir ne šiuomi reikalu. Labai galimas dalykas, kad ir kitais Lietuvos gyvenimo reikalais tikros žinios yra kitokios...

Skaitydamas žinias apie Lietuvos gyvenimą, dažnai pastebiu man žinomus ir patikimus žmones, kuriuos aš turėjau progos gerai pažinti Lietuvos nepriklausomam gyvenime ir su kai kuriais bendradarbiauti laisvoj Lietuvoj ir JAV. Mano įsitikinimu, kad ir blogesnis lietuvis gali būti geresnis už ne lietuvį Lietuvos gyvenimo reikaluose. Mūsų lietuviškam gyvenime mūsų didžiausis priešas yra tai nežinojimas ir nepažinojimas...

Linkėjimai visiems vienybiečiams nuo mūsų lietuviškos grupės.

REMKITE BIZNIERIUS, KURIE SKELBIASI VIENYBĖJE.

Svečiuose

Atkelta iš 7 psl.

šais, rinkdamos atskirai pridedamus lietuviškus akcentus. Sparčiai jisai dirbo, bet aš galvojau: Ot, Kastantai, kad Tau taip turėti tokią mašinėlę, kaip pas mus Amerikoje, su išlietais akcentais, tokią tykią ar net elektrinę. Vaje, kaip Tau darbas subistrėtų.

Patraukiau filmo aparatu per tą kambarį, o paskui ir balta-juoda filme įamžinau. Kuklus tas redakcijos-administracijos kambarys! Bet, galvoju, retas kuris kitas lietuviškas laikraštis pasaulyje gali suteikti savo redaktoriams prabangą.

Tiesa, neteko sėdėti Kastanto redaktoriaus kėdėje, bet per dvi savaites miegojau jo lovoje, kai jis pats naktims persikeldavo į Ožinskų "Tulpę" ant sofkos.

Kietoka ta redaktoriaus lova, galvojau, kaip ir pats redaktoriaus darbas. Bet išmiegi, energijos prisikrauni, ir vėl varai toliau, dažnai net su entuziazmu ir be kruopelės pavydo tiems, kurie savo jaunystę ir gabumus sunaudojo praktiškesnei profesijai įsigyti, ir kurie savo akių šviesą per savo gyvenimą gadina banko knygeles, o ne lietuvišką spaudą skaitydami.

Neturi Tu, Kastantai, nei namo, nei automobilio prie jo, anei krykštauja vaikai Tavo kieme. Bet, pažiūrėk, kokia plati Tavo šeima (o Tavo bičiuliai visi tie, kurie supranta lietuviško spausdinto žodžio magiją), ir Tau bus ramu Tavo septyniasdešimtuosiuose amžiaus metuose!

NAUJAUSIOS ŽINIOS APIE DIVIDENDUS

4¼% a year total rate

Paskutinius dividendus sudaro 3¾% reguliarus ir ½% specialus, indėliams įdėtiems už visus ketvirčius prieš įdėjimo dienos.

Apskaičiuojami metų KETVIRČIAIS nuo padėjimo dienos

Solve money-mailing problems with our economical MONEY ORDERS Only 10¢ each in amounts to $500

THE KINGS COUNTY SAVINGS BANK

Incorporated 1860

A Mutual Bank "... where your money works only for YOU!"

Central Office: 539 Eastern Parkway

Broadway Office: 135 Broadway Brooklyn, N. Y.

Massapequa Office: Hicksville Road and Jerusalem Avenue

Deposits Insured by the Federal Deposit Insurance Corporation

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA

Patarnauja perkant ir parduodant namus, įvairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.

J. ANDRUŠIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N.Y.

Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien - 9 v. r. ikj 9 v.v.

GERIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE

PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Cosmos Parcels

Express Corp.

Licensed by Uneshposyltorg

DABAR LAIKAS SIŲSTI DOVANŲ SIUNTINIUS ŠVENTEMS SAVO GIMINĖMS IR DRAUGAMS *LIETUVOJE ir kitose dalyse SOV. SĄJUNGOJE*

VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI - GAVĖJAS NIEKO NEMOKA

TURIME SKYRIUS VISUOSE DIDMIESČIUOSE

Dėl informacijų ir nemokamo kainaraščio rašykite - telefonuokite

COSMOS Parcels Express Corp.

45 WEST 45th ST., NEW YORK 36, N. Y.

Telefonas CI 5-7905

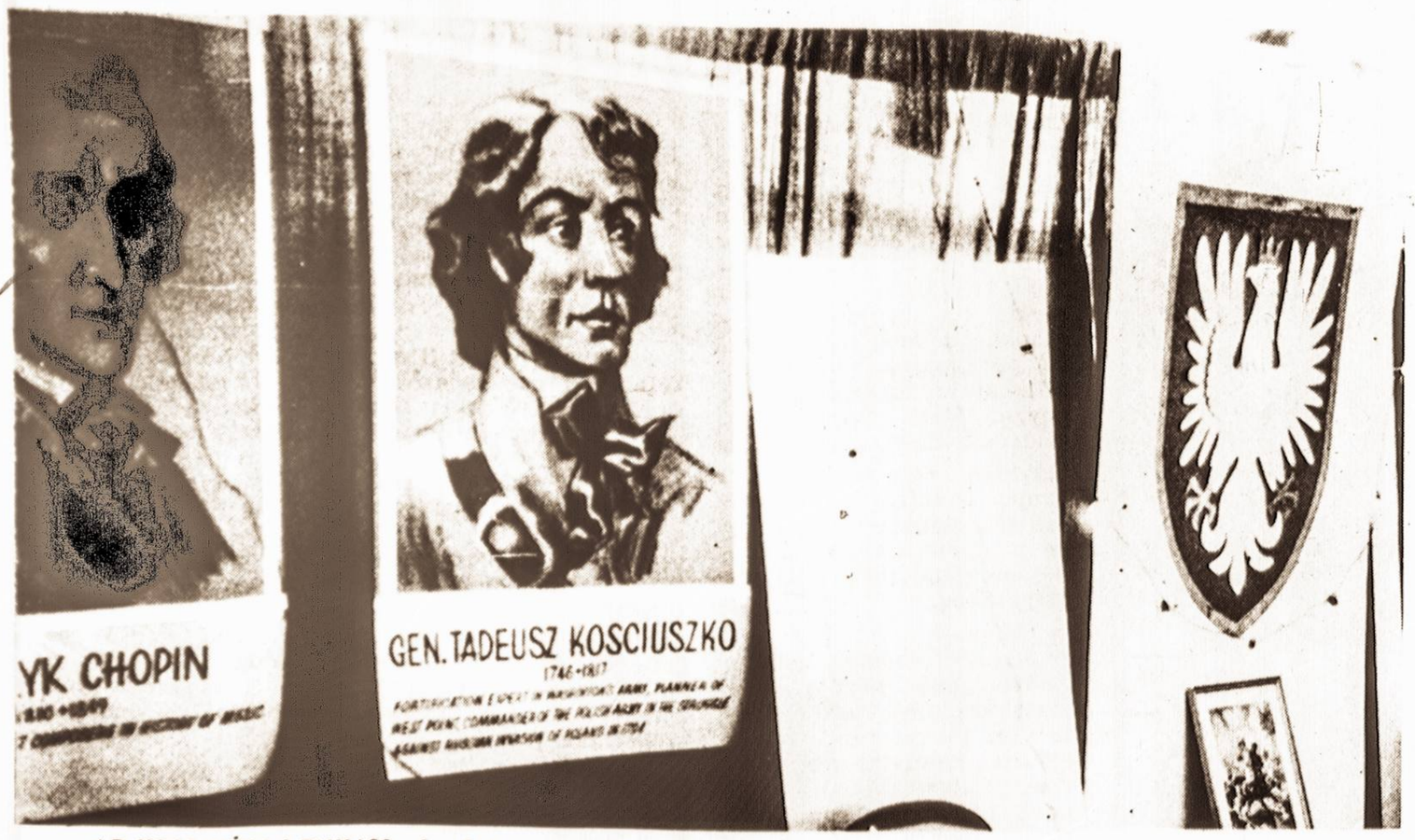

AR KOSCIUŠKA LENKAS? - Lenkai savo paviljone buvo išstatę žymiųjų žmonių portretus, įtaigodami, kad ir T. Kosciuška buvęs lenkas. Smulkus užrašas po jo atvaizdu sako: "Tvirtovių ekspertas Washingtono kariuomenėje, 'West Point'o' karo mokyklos planuotojas, lenkų kariuomenės vadas prieš rusų invaziją į Lenkiją 1794 metais."

Vyt. Zalatoriaus nuotrauka

Sventadieninė tautų paroda

EDVARDAS ŠULAITIS

Šventadieninėje tautų parodoje — "Holiday Folk Fair", vykusioje Chicagos Navy Pier patalpose lapkričio 16-17 dienomis, lietuvių draugai gudai buvo išstatę žemėlapį, kuriame Vilnių jie prisiskyrė sau, o savo propagandiniame leidinėlyje aiškino, jog Didžioji Lietuvos Kunigaikštystė iš tikrųjų buvusi Gudijos valstybė.

Apie 30 tautų dalyvavo šioje linksmo pobūdžio parodoje, kuri jau kelinti metai yra rengiama Chicagos miesto burmistro Richard Daley iniciatyva.

Joje, kaip ir ankščiau, dalyvavo ir lietuviai, kurių reprezentacija šiemet rūpinosi LB Cicero apylinkės valdyba.

Ši paroda turėjo 3 atskiras dalis. Pirmoje iš jų buvo reprezentaciniai valstybiniai skyriai, antroje kiekviena tauta buvo išsistačiusi įvairių gaminių (išskyrus maistą) pardavimui, o trečioje -- buvo pardavinėjamas įvairių tautų maistas ir duodami užkandžiai. Taip pat buvo ir pramogų vieta, kurioje tautinės grupės turėjo savo meno pasirodymus.

Visose šiose dalyse dalyvavo ir lietuviai, nors jų reprezentacija čia buvo kukli, tačiau patenkinama. Pirmoje parodos dalyje lankytojai kiek daugiau domėjosi miniatiūrine lietuvio ūkininko sodyba (kaip pažymėta, iš 1890 metų), kurią paruošė senas lietuvis ateivis Stanley Kontrimas iš Cicero (aprašymas apie jį tilpo 1961 m. rudenį Vienybėje). Kitose dalyse lietuviai nieko įdomesnio neparodė ir, žinoma, vargu, ar čia buvo galima ko nors ypatingo tikėtis.

Meninėje dalyje lietuvius atstovavo tautinių šokėjų grupė Žilvitis — irgi iš Cicero. Ji čia turėjo 4 pasirodymus: du šeštadienį ir 2 sekmadienį. Pirmame šeštadienio pasirodyme grupė sušoko 4 šokius, kurie, kaip atrodė, publiką (jos buvo apie 350) domino. Šokius anglų kalboje apibūdino cicerietė Dalia Orentaitė; akordeonu palydėjo — pasižymėjęs akordeonistas Ąžuolas Stelmokas.

Kažkodėl šį kartą lietuviai nedalino propagandinės literatūros apie Lietuvą. Kiti čia šį tą turėjo, pvz., gudai — 8 puslapių leidinėlį "Byelorussia (Whiteruthemia) Under Russian Occupation", latviai — didelį popieriaus lapą sulenktą į tris dalis "We Accuse The East, We Warn The West", ukrainai — 2 atskirus lapus su informacijomis apie Ukrainą ir pan.

Kaip minėjome, gudai žemėlapyje ir leidinėlyje gerokai "persistengė." Leidinėlyje tarp svarbiausiųjų Gudijos miestų pirmuoju stovi Vilnius. Istoriniuose faktuose užtinkamas ir toks "atradimas:"

"In the Great Lithuanian Princedom the Byelorussians were in the majority; Byelorussian was both the state language and the language of the educated and ruling classes who possessed a high standard of culture. So the Great Lithuanian Princedom was truly the Byelorussian State."

Šiemet bent latviai lietuvių atžvilgiu jau buvo nuolaidesni ir savo skyriuje netalpino žemėlapio, kuriame Palanga priskirama Latvijai. Tokį žemėlapį kelis kartus jie buvo išstatę aukštesnėse šio pobūdžio parodose. Vietoje to latviai šį kartą pasigyrė savo gražuole — Marite Ozers (1963 m. Miss U. S. A.), kurios nuotrauka buvo pakabinta jų skyriuje ant sienos.

Pažymėtina, jog įėjimas į šią parodą buvo nemokamas (koks retas dalykas šiuo metu Chicagoje); tereikėjo mokėti už perkamas daiktus ar valgius.

Lankytojų dauguma sudarė kitataučiai ar jau Amerikoje gimę kitų tautų kilmės žmonės, kadangi amerikiečių spauda parodą, palyginti, mažai reklamavo.

PRIEŠ SOVIETINĮ KONSULATĄ

Naujienoms neįdėjus šios žinelės, prašau ją įdėti Vienybėje, kad ir pavėluotai.

Aleksandras A. Žalpys

Chicaga. Čia lietuvių būreliui susirinkus, spalio 24 d. Town of Lake lietuvių kolonijoje pasitarta, kad atėjo laikas ir lietuviams pasipriešinti prieš Sovietų Sąjungos konsulato steigimą Chicagoje. Kalbėjo Leleikis, J. Gelumbauskis, A. Žalpys. Nutarta rašyti laiškus prezidentui Kennedy.

Vilniaus radijas pateikė Just. Marcinkevičiaus apysakos "Pušis, kuri juokėsi" pagrindu sukurtą dramą ir M. Karlovičiaus kompoziciją "Simfoninės Dainos."

GINTARAS
Lietuvos auksas

Kainos nuo $25.00

Įvairiausios gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis

AMBER GUILD LTD.
80-19 31st Avenue
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Tel. HA 9-5855

Pasiekiama: auto iki 31 Avė. Northern Blvd. IND subway iki Roosevelt Ave. IRT iki 74 St. Fort Bus iki 31 Avenue.

Winter Garden Tavern Inc.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)
Telefonas: EVergreen 2-6440

Salė vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

Vyt. Beleckas, sav.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

* DR. VALERIJA RAULINAITIENĖ, Downey veteranų ligoninės (į šiaurę nuo Chicagos) medicinos darbuotojų štabo viršininkė, buvo pagerbta lapkričio 15 d. Palmer House viešbutyje. Dr. Raulinaitienė buvo viena iš 10 rinktinių moterų, dirbančių Veteranų Administracijos žinioje, kurios vienokiu ar kitokiu būdu pasižymėję tarnyboje. Mūsiškės žinioje yra didžiulės ligoninės (turi 2,487 lovas) medicinos personalas, susidedantis iš 43 gydytojų ar apie 600 kitų tarnautojų. Dr. Raulinaitienė, be savo tiesioginių pareigų ligoninėje, dirba instruktore garsiame Northwestern un-te.

* ANTANAS AVIŽIENIS yra naujai išrinktosios Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų-Savanorių centro valdybos pirmininkas. Kiti valdybos nariai: dr. K. Gudaitis, M. Klikna, A. Juodka, J. Grybauskas. Revizijos komisiją sudaro: P. Genys, J. Rapšys, J. Tumas; garbės teismą — K. Musteikis, J. Švedas, J. Bubelis.

* DAILININKŲ VLADO VAITIEKŪNO, Juozo Mieliulio, Antano Petrikonio tapybos darbų paroda buvo atidaryta lapkričio 16 d. Čiurlionio galerijoje. Ji tęsis iki lapkričio 24 d.

* "PARAMOS" MAISTO IR GĖRIMŲ KRAUTUVĖ Marquette parko liet. kolonijoje nukentėjo nuo gerokai įkaušusių važiuotojų. Nakties metu, lietuvio vairuojamai mašinai atsimušus į stulpą, buvo išdaužtas krautuvės didžiulis priekinės langas. Įvykį mačiusieji teigia, jog, jeigu ne stulpas, mašina būtų įlėkusi į krautuvės vidų ir pridariusi žymiai daugiau žalos.

* ŠVIESOS-SANTAROS Kolegijos Chicagos skyriaus valdyba išrinko naują valdybą, kuri pareigomis pasiskirstė sekančia tvarka: Lakštuonė Vėžienė — pirm., Raimundas Mieželis — vicepirm., Lilija Masaitytė — sekretorė, Henrikas Paškevičius — ižd., Gintara Narienė — narė kultūriniams reikalams.

* ALB KATALIKŲ Federacijos Kongrese, kuris įvyks lapkričio 29, 30 ir lapkričio 1 d. d. Chicagoje, bus ir bendro pobūdžio paskaitų. Dr. A. Liulevičius skaitys paskaitą "Katalikų atsakomybė už lietuvišką ir katalikišką veiklą", P. Maldeikis ir prof. Zvetina gvildens temą: "Lietuvių tautos likimo kova ir pagalba pavergtajam broliui" ir kt. Pirmąsias dvi dienas Kongresas posėdžiaus -- Jaunimo Centre, o trečiąją — šv. Kryžiaus par. salėje.

THE Arlington Restaurant
Tel TAylor 7-9842
385 Arlington Ave.
Brooklyn 8, N. Y.
Ona ir Jonas Valaičiai

REPUBLIC LIQUOR STORE, Inc.

G. Jokubaitis, Manager

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 7-2089

Sportinės nuotrupos

EDVARDAS ŠULAITIS

Šio mėnesio paskutinį šeštadienį Clevelande renkamasi metinio Š. Amerikos Liet. Fizinio Auklėjimo ir Sporto Sąjungos suvažiavimo. Šį suvažiavimą kviečia vyriausias mūsų sporto organas Š. Amerikoje — Fiz. Auklėjimo ir Sporto Komitetas (Faskas).

Kaip žinome, dabartinė vadovybė buvo išrinkta lygiai prieš 2 metus ir patvirtinta suvažiavime, įvykusiame 1961 m. 11 — 12 d. d. Toronto mieste. Tie rinkimai buvo vieni iš įdomiausių mūsų sportinėje istorijoje, nes Clevelando kandidatų sąrašas tuomet prisistatė su 14 punktų rinkimine platforma.

Be Clevelando, sąrašą buvo išstačiusi ir Chicaga, kuri apsiėjo be jokių pažadų ir garsinimosi. Chicagiečiai tuomet tik iš bėdos pasirodė su savu sąrašu, nes jie žinojo, jog neteks užimti clevelandiečių siekiamų postų (kaikurie kandidatai net už save nebalsavo!), o ir pralaimėjus, jų sąrašui buvo žadamos revizijos komisijos pareigos.

Dabartinis Clevelando Faskas, kada šiame suvažiavime darys savo veiklos pranešimą, ant savo sąžinių ras daug neišpildytų pažadų iš tų garsiųjų 14 punktų.

Nors Amerikos politikieriai per daug nesisieloja dėl rinkimų metu padarytų pažadų (kurie, kaip taisyklė, niekada netampa kūnu), Fasko nugarą, manome, turėtų slėgti bent dalis tų pažadų, kurie daugiau ar mažiau domina sportininkus ar sporto bičiulius.

Numarintas sporto laikraštis, išvykos į Europą nesuorganizavimas ir dar vienas, kitas punktelis aiškiai rėžia akis, kad viską būtų galima užsimiršti. Tiesa, buvo suruošti vieni sporto vadovų kursai, bet kiek jie naudos atnešė mums nereikia čia aiškinti. Kaip vienas jų dalyvis pabrėžė, juose buvo nemaža "fun" ir pastebėjo, jog butų vedėjų štabui, visų pirma, vieną kartą būtų neprošalį pabūti "studentų" eilėse.

Šias pastabas rašydami, norime dar vieną kartą atkreipti geros valios žmonių dėmesį, kad jie realiau žvelgtų į sporto lauką. Gana mums pažadų, gauna visokių "žinovų" (anksčiau susispietusiu apie "Sporto" laikraštį, gana visokių mandrybių. Savo "išmintį" galima rodyti tam tikrose linksmose vietose, bet ne rimtame sporto (ar kitame) darbe.

Į Clevelandą susirinkę sporto vadai, darbuotojai turėtų peržiūrėti savo kadrus, perseikėti vertybes, apsispręsti kąsti tai, ką galima apžioti. Jeigu suvažiavime būtų apsieita be trafaretinių rezoliucijų, irgi labai džiaugtumėmis.

* CHICAGOS LITUANICOS futbolininkai lapkričio 17 d. žaidė bene paskutines šių metų rungtynes. Jų šis atsisveikinimo žygis aikštėje buvo liūdnokas. JAV Mėgėjų taurės varžybų rungtynėse buvo pralaimėta vienai iš pirmaujančių Chicagos komandų -- Kickers vienuolikei 1:6. Bet ne rungtynių pasekmė čia svarbi; daug svarbesnis faktas, jog susitikimo pradžioje į aikštę išėjo tik 8 Lituanicos vyrai. Iki pirmo kėlinio pabaigos, futbolo veteranų pagalba, aikštėje pasirodė visa 11 žmonių. Nebereikalo pirmą kėlinį. Kickers baigė 5:0 savo naudai. Po pertraukos vaizdas kiek pasikeitė ir antras kėlinys davė 1:1 pasekmę (įvartis K. Pūdymaičio).

* JAV olimpinė futbolo rinktinė savo pirmąjį jėgų išmėginimą turės Padėkos Dieną Chicagos Hanson parko stadijone. Čia ji 2 val. p. p. kovos prieš Chicagos Maroons -- Olympics kombinuotą vienuolikę.

* JAV sunkumų kilnojimo rinktinė Otavoje susitiko su Kanados atstovais ir juos įveikė 5:2.

* MASKVOJE vykstančiame dideliame tarptautiniame šachmatų turnyre po 10 ratu pirmavo buvęs pasaulio meisteris rusas V. Smyslovas (7,5 taško ir 1 atidėta partija).

LIETUVIŲ TVIRTOVĖS CHICAGOJE

K. A. GIRVILAS

Didžiausia ir garsiausia, LIETUVIŲ AUDITORIJA, lyg tikroji Lietuvos Ambasada, Vytimi papuošti balti rūmai, ir jie gerai tvarkomi krauna lobį: trys išnuomojamos salės, trys prekybos įmonės, sandėliai ir įstaigos. Šiuo metu yra pastebimos pastangos jos naudojimą pagyvinti.

Naujausia tvirtovė — Jaunimo Centras, jėzuitų įstaiga, su dievnamiu, Lietuvos nežinomojo kareivio paminklo replika, salėmis, klasėmis ir t. t.

Panaši vieta -- kazimieriečių vienuolynas, kur dideli plotai, dideli pastatai, ypač Maria High School (be lietuviško vardo). Kas ten sena, kas ten nauja, ne visuomenei tarti. Tai uždaros organizacijos tvirtovė.

Savo tvirtovėse laikosi Draugas ir Naujienos, ir šios įstaigos turi nuopelnų. Joms dera garbė ir atskiras dėmesys.

Daug yra mažesnių pilaičių ir rūmų: Dariaus ir Girėno, Don Varno, Lietuvos Vyčių, Labdarių, nekalbant apie privačias ar pusiau privačias tvirtovėles ir būstus. Yra buvusių visuomeninių, bet patekusių į klikos ar vieno asmens gniaužtą, virtusių uždaru bizniu, vengiančiu viešumos.

Būdingiausią reiškinį rodo organizacijos, supilančios didelius lobius, bet neturinčios iniciatyvos ar intelekto tiems lobiams garbingai sunaudoti.

Viena tokia — aukso kasykla pavadinta, sirgo paralyžium, atsiradusiu lūžyje tarp senosios ir jaunosios kartos. Senieji sudėjo vertybes ir didžiavosi tuo turtu. Jaunieji keikė: "Durniai, krauna pinigus ir nežino, ką su jais daryti. Pragerti, tai bent būtų malonumo". Gavę kontrolę, taip ir padarė: suruošė keletą šaunių puotų, ir paliko lengva, iždas ištuštėjo. Kur čia garbė ir kur čia gėda?

Kita garbinga organizacija "aukso kasyklų" neturi, bet jos nariai valdo didelius pinigus. Gavus tikslą, ta organizacija padarytų monumentalinių laimėjimų. Ir čia senųjų prižiūrimas iždas puikiai lobsta, deja, nėra smegenų, kad turtą paverstų nenykstama realybe, verta garbingų narių vardo. Organizacijai reikia rasti būdą pastatyti sau paminklą.

Anais laikais garbingi lietuviai pasiuntė į Tėvynę Raudonojo Kryžiaus ligoninę, pasiuntė Laisvės Varpą, pasiuntė lakūnus; išleido mokslo leidinius, meno kūrinius. Dabar maskolių letena ten uždėta, geležinė uždanga užrioglinta, nenuvažiuosi, nenusiųsi. Bet yra darbų ir Chicagoje. Ir yra organizacijos narių, kurie turi idėjų, nes jų žvilgsnis eina plačiau: jie mato, ką daro čekai, ukrainai, lenkai. Lietuviams juoba yra daug uždavinių.

Antai, archyvas, neturi vietos. Pavieni asmenys, knygos mėgėjai, klausia, kas atsitiks jų namuose, kur eis jų knygos, kada jų globa namie pasibaigs? Ir reikėtų, kad kurioj lietuvių tvirtovėj būtų įsteigta patvari vieta archyvui, t. y., knygoms, dokumentams, rankraščiams, kad asmuo turėtų visą tikrumą ten savo biblioteką atiduodamas.

Imti visuotinio masto idėjas, paskelbti premijas už darbus, sudaryti mecenatūras tyrinėjimams atlikti, leidiniams išleisti, ir būtų pastatomi amžini paminklai organizacijoms, jų valdyboms, jų pirmininkams ir iniciatoriams nariams. Ir jaunaujai kartai ne gėdą reiktų kęsti iždą išeikvojus, senųjų sudėtus pinigus pragėrus, o garbė, sau gražią istoriją sukūrus. Ta garbė būtų įdedama ir į Amerikos istoriją, ir lietuvio nuopelnas būtų dvigubas, kokio šiaip amerikietis negali pasiekti.

Chicaga turi puikių tvirtovių, ir joms reikia valdovų, kurie įamžintų jų vardus.

Organizacijų valdybų, kurios pasistatytų amžinus paminklus.

***VIENYBĖ** maloniai prašo visų skaitytojų, kurių prenumerata pasibaigė, nedelsti atsilyginti.*

RAY's LIQUOR STORE
JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI
Įvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai.
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.
103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: Virginia 3-3544

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS
LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN
(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS
(ARMĄKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME
ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

JUOZO GARŠVOS LAIDOJIMO ĮSTAIGA
231 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 8-9770
Joseph J. Garszva Anita R. Garszva
Joseph J. Garszva, Jr. John A. Pauley
LICENSED MORTICIANS

Park Florist
Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.
MATTHEW MAŽEIKA
Savininkas
80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: VIrginia 9-3112

ROBERT F. NARK
Apdraudos AUTO Specialistas
Any car - Any age driver
ALL FORMS OF INSURANCE
26 COURT ST. BROOKLYN, N.Y.
Tel. MAin 4-6400 VA 5-0783
DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANTS
Mutual Insurance Insure your tomorrow today!

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.
Telefonas: VIrginia 6-9683

VIENYBĖ

* LIDIJA PETRAVIČIENĖ, Argentinoje, Buenos Aires buvusi lietuvių ansamblio "Rambynas" šokių vadovė, lapkr. 16 d. atskrido iš Buenos Aires į New Yorką. Viešnia tam tikrą laiką lankysis pas gimines rytiniuose krantuose, o po to vyks apsigyventi į Chicagą.

* ALBERTAS OŠLAPAS išrinktas naujuoju New Yorko Lietuvių Tarybos pirmininku ateinantiems metams. Vicepirmininkais yra St. Briedis ir Ant. Jurgėla, sekr. M. Žukauskienė, ižd. J. Maurukas, fin. sekr. Ant. Škėrys, iždo globėjai - L. Spirauskienė ir A. Kynastas.

* ALFONSAS SAMUŠIS lapkričio 10 d. perėmė New Yorko skautų tunto tuntininko pareigas, pasitraukus J. Baužinskui. Pastarasis tuntui vadovavo trejus metus.

* JUOZAS KĄJECKAS, Lietuvos Atstovas Washingtone šį savaitgalį atvyksta į New Yorką dalyvauti VLIKo sukaktuvinėje sesijoje. Jisai kalbės lapkričio 23 d. vakare įvykstančiuose sukaktuviniuose pietuose. Jie įvyks Overseas Press Club patalpose New Yorke, 54 W. 40th St. VLIKo leidžiama ELTA praneša, kad lapkričio 23 d. tiek ryte (10 val.), tiek popiet (3 val.) vykstantieji posėdžiai bus viešI ir pageidauja, kad juose dalyvautų lietuviai, besidomį Lietuvos laisvinimo reikalais.

* NEW YORKO L. V. S. RAMOVĖS skyrius lapkričio 23 d. Apreiškimo par. salėje rengia Lietuvos kariuomenės minėjimą. Pradžia 7 val. vak. Programoje bus paskaitininkas Julius Smetona iš Clevelando, aktorė Toska Daubaraitė skaitys V. Joniko specialiai tai šventei parašytą poemą. Savo kūrybos skaitys J. Rūtenis. Dainuos A. Mrozinsko vadovaujamas Vyrų Oktetas.

Būrys New Yorko lietuvių menininkų su savo bičiuliais ir giminėm dalyvavo lapkričio 16 d. Apreiškimo par. bažnyčioje įvykusiose gedulingose pamaldose už mirusius Lietuvos operos solistus: V. Grigaitienę, V. Ivanauską, V. Puškorių ir dirigentą J. Štarką. Pamaldų metu giedojo Juzė Augaitytė, Salomėja Nasvytytė-Valiukienė, A. Baltrušaitis-Baltrus ir St. Citvaras. Dainininkams vargonais pritarė Vladas Baltrušaitis, kuris ir pats sugiedojo "Libera". Kun. J. Pakalniškis pasakė jautrų žodį apie muziką ir jo kūrėjus. Iš k. į d.: S. Citvaras, S. Valiukienė, S. Paleček-Levickienė, J. Augaitytė, Toska Daubaraitė, L. Baltrušaitienė. II eil.: Levickas, V. Baltrušaitis, Valiukas ir A. Baltrus.

Vienybiečiai Elena ir Pranas Veniai iš Woodhaven, N. Y., paminėję sukaktį.

JAPONIJA PATIKO DR. BEVERAGE

Tokiu pavadinimu Stony Brook, N. Y., išeinantis laikraštis The Three Village Herald spalio 25 d. paskelbė rašinį apie dr. Harold H. Beverage ir jo žmonos Pat Jurgeliūtės-Beverage kelionę į Japoniją.

Laikraštis sako, kad dr. Beverage buvo Amerikos National Academy of Sciences delegatu į Tokyo mieste vykstantį tarptautinį radijo mokslininkų suvažiavimą. Posėdžiai vyko Takanawa Prince viešbutyje, vietoje, kuri anksčiau priklausė karališkajai šeimai. Iš viso dalyvavo apie 1000 delegatų iš įvairių kraštų.

Japonijos mokslinė taryba rūpinosi ta konferencija. Šalia įvairių posėdžių, delegatams buvo suteikta proga aplankyti įdomesnes vietas. Buvo surengta visa eilė priėmimų, kurių tarpe įspūdingi buvo pas Tokyo miesto mėrą ir JAV ambasadoje. Delegatų žmonomis rūpinosi Japonijos Moterų komitetas. Įvyko visa eilė arbatėlių ir aplankyta įdomesnės vietos.

Laikraštis aprašo ir kitas vietas, kur dr. Beverage su žmona lankėsi, bei pažymi jų bendrus įspūdžius. Pabrėžia, kad Tokyo, kuris dabar jau turi per 10 mil. gyventojų, kai kuriose vietose rivalizuoja su New Yorko Times Square. Sugrįždami į JAV, dr. Beverage su žmona dar buvo sustoję Havajuose ir San Francisce.

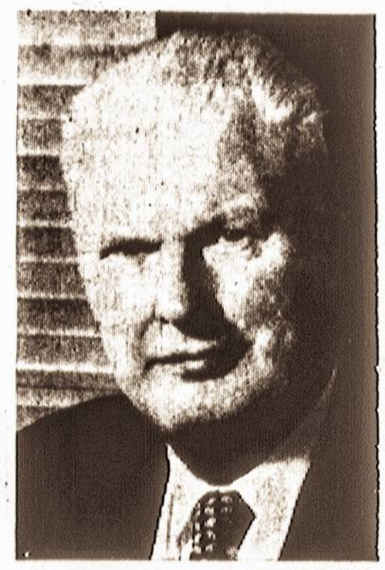

DR. H. H. BEVERAGE

IŠ MOTERŲ VIENYBĖS SUSIRINKIMO BROOKLYNE

Moterų Vienybės socialiame susirinkime lapkričio 19 d. Sinušų rezidencijoje dalyvavo didelis būrys dalyvių. Kartu buvo pagerbti sukaktuvininkai Dabsonai iš Scarsdale, N. Y., jų 52 metų vedybų sukakties proga ir Helen ir Frank Venis pastarojo 70 m. sukakties proga. Kalbėjo visa eilė narių. Pobūvį pravedė pirmininkė Elena Kulber.

Po vaišių, V. Tysliavienė parodė savo filmą iš Lietuvos. Pobūvio metu vienybietėms su jų svečiais malonią staigmeną padarė Salomėja Narkėliūnaitė. Ji, atsidėkodama Moterų Vienybei už dovaną ir sveikinimus prieš jai išvykstant į Lietuvą sergančios motinos aplankyti, dabar atnešė iš Lietuvos atvežto Anykščių vyno bonką ir visus pavaišino kvepiančiu braškių vynu.

Praeitą antradienį įvykusiame Moterų Vienybės socialiame susirinkime Amelijos Sinušienės rezidencijoje, 361 Highland Blvd., Brooklyne. Nuotraukoje (iš k. į d.) S. Petrash, Rojus ir Antanina Povilauskai, Nelė Gudelienė su vyru, viešnia iš Brazilijos - Leokadija Kavaliauskaitė ir A. Sinušienė.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

LIETUVIŲ STUDENTŲ SĄJUNGOS VISUOTINIS SUVAŽIAVIMAS

L. S. S. visuotinis suvažiavimas įvyks lapkričio 28 — gruodžio 1 d. Statler Hilton viešbutyje New Yorke, 7th Ave. ir 33rd St.

Yra numatyta įvairi ir įdomi programa. Penktadienį, lapkričio 29 d. 12 val. bus iškilmingi pietūs, kurių metu kalbės City College of New York prezidentas Buell Gallagher. Šeštadienio vakare, lapkričio 30 d., yra ruošiamas koncertas kartu su Lietuvių Bendruomene. Programą atliks solistai S. Baras ir D. Stankaityte.

GINA STANIULYTĖ
L. S. S. CV korespondentė

VIENYBĖ - GERIAUSIA DOVANA ARTIMAJAM AR DRAUGUI!

VIS ARČIAU...

Atkelta iš 1 psl.

gaidos visų tų dalykų, su kuriais lietuviai pasirodys savo dainų šventėje kitų metų rugp. 23 d.

Gaidas išleido muzikas Juozas Stankūnas. Tasai kuklus, bet gilus lietuvis atėjo Pasaulinės parodos lietuvių komitetui į pagalbą. Dainų gaidų išleidimas jam kaštavo keletą šimtų dol. iš jo kuklios algos.

Reikia manyti, kad šią žinią supras ir džiaugsmingai sutiks visa Amerikos lietuvių patriotinė visuomenė.

Beje, Stuko vadovaujama radijo valanda šį šeštadienį 1000-ąjį kartą prabils į savo klausytojus.

Dar moksleiviu būdamas, J. Stukas tą radijo valandą įsteigė ir paskui, gerų lietuvių padedamas, subūrė aplink ją visą lietuvišką aktyvą. Sėkmės radijo valandai žengiant į antrąjį tūkstantį!